

LATVIJAS
MĀKSLAS
AKADĒMIJAS

STARPTAUTISKĀ
ZINĀTNISKĀ
KONFERENCE

IDEJAS UN MATERIĀLI: BALTIJAS
UN CITU REĢIONU KULTŪRAS
HIBRIDITĀTES KONTEKSTĀ

ART
ACADEMY
of LATVIA
INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

IDEAS AND MATERIALS:
CULTURAL HYBRIDITY OF THE BALTIC
AND OTHER REGIONS

16.06. – 17.06.2021

Programme / Collection of abstracts
Programma / Tēžu krājums

Konferenci organizē: LMA Doktorantūras programma
Projekta vadītāja un izdevuma sastādītāja: Agita Gritāne
Literārā redaktore: Laine Kristberga
Māksliniece, grafiskā dizainere: Sabīne Vernere

Conference Programme Committee // Konferences programmas organizācijas komiteja:
Kristaps Zariņš, Antra Priede, Andris Vītoliņš, Andris Teikmanis, Ojārs Spāritis, Inese Sirica,
Agita Gritāne

Konferenci atbalsta Signet Banka

Izdevumā izmantotas autoru iesniegtās fotogrāfijas

ISBN 978-9934-541-59-9
ISBN 978-9934-541-60-5 (pdf)

@Latvijas Mākslas akadēmija, 2021
@Rakstu autori, 2021
@Sabīne Vernere, 2021

Konference tiek rīkota projekta Nr.1.1.1.5/18/I/014 "Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūta pētnieciskās un inovatīvās kapacitātes stiprināšana" ietvaros

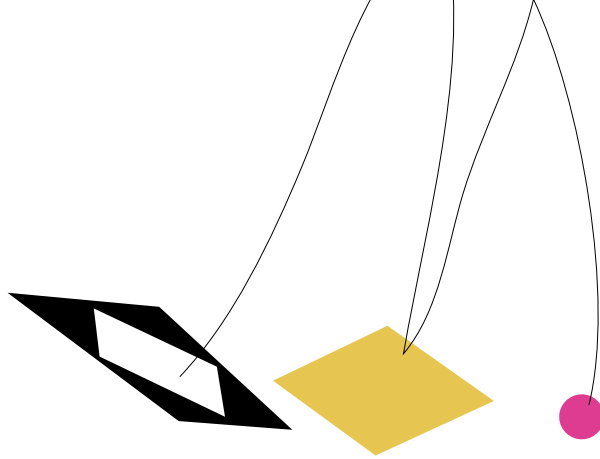
NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Rīga, 2021

Acīmredzama ir vēsturiski pieblīvētas kultūrtelpas izplešanās uz vietām, kur nav izteikta kultūras dārza. Interneta laikmetā cilvēki sociālajos tīklos bieži uzvedas citādāk, kontroversiāli. Politikorektuma uzturētā vidē ir jāuzmanās izteikt kādu domu, kurā spilgti izteikts individuāls viedoklis. Hibrīddomāšana – hibrīd pasaulē ir vērts pārdomāt, kādās formās ir kultūras zaldātiņi. Organizējot šo konferenci un izvēloties tēmu par kultūrtelpas nozīmi mūsu valsts un tuvāko reģionu kultūrā un jo īpaši mākslā, vēlamies aktualizēt un aicināt pārdomāt šo jautājumu aktualitāti šodienas lielo izmaiņu, notikumu un pārvērtību gaisotnē. Domāt par nākotni un mūsu iespējām tās veidošanā!

Prof. Kristaps Zariņš
Rektors
Latvijas Mākslas akadēmija

The expansion of historically saturated cultural space to places that lack a distinct garden of culture is obvious. In the age of the internet, people in social networks often behave differently, controversially. In an environment maintained by political correctness, one must be careful in expressing an individual opinion that stands out from the rest. Hybrid thinking – in a hybrid world it is worth considering the form of cultural soldiers.

By organising this conference and choosing the theme of the role of cultural space in the culture of our country and neighbouring regions, and particularly the arts, we would like to raise awareness and call for a reflection on these issues in the light of today's great changes, events and transformations. We invite you to think about the future and our opportunities in building it!

Prof. Kristaps Zariņš
Rector
Art Academy of Latvia

Mūsdienās, kad kultūru mijiedarbe ir vērojama visdažādākajās formās, to hibriditāti veicina aprīte, kad vienas kultūras attīstības un iepazīšanas izpausme veido atklājumus un sekmē nākamo soli kultūru attīstībā, radot vēlmi iepazīt citas to dimensijas.

Globalizācijā izšķirošā nozīme ir indivīdam. Mēs atrodamies pārmaiņu pasaulē, kas skar apkārtējo vidi un ietekmē mūsu dzīvesveidu. Izmaiņas notiek pasaules un reģionālā līmenī, sekmējot kultūru sajaukšanos.

Vēsturiski Baltijas valstis ir atradušās dažādu kultūru ietekmē, tādēļ esam pārliecināti, ka kultūru hibriditāte ir viena no tēmām, ko ir vērts padziļināti pētīt, meklējot atbildes mūsu multikulturālajā vidē.

Ineta Done
Signet Bank Vecākā viceprezidente
Latvijas Mākslas akadēmijas Padomnieku konventa locekle

Nowadays, when cultural interaction is seen in a wide variety of forms, the hybridity is facilitated by circulation when the manifestations of the development and exploration of one culture lead to discoveries and contribute to the next step in the development of cultures, giving rise to a desire to explore other cultural dimensions.

An individual plays a crucial role in globalisation. We are facing a world of changes that affect the surrounding environment and influence our lifestyles. Changes take place at global and regional level, contributing to the merging of cultures.

Historically, the Baltic States have been under the influence of different cultures, so we are convinced that the hybridity of cultures is one of the topics that needs to be examined by seeking answers in our multicultural environment.

Ineta Done
Senior Vice President of Signet Bank
Member of the Convent of Councillors of the Art Academy of Latvia

JUNE 16

ART
ACADEMY
of LATVIA
INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

11:00 - 11:15 AM (9:00 - 9:15 GMT)

CONFERENCE OPENING:

Rector, prof. Kristaps Zariņš
Vice-rector Antra Priede

WORKING LANGUAGE - ENGLISH

Opening Session

Chair **prof. PhD. Ojārs Spāritis**

11:15 - 12:00 (9:15-10:00 GMT)

Prof. Peter Burke, University of Cambridge, UK
Six Theses on Cultural Hybridity
Sešas tēzes par kultūras hibriditāti

12:00 - 12:30

Prof. Kristaps Zariņš, Art Academy of Latvia, Latvia
Time, Space, Consciousness
Laiks, Telpa, Apziņa

12:30 - 13:15

PhD. Ruth Sargent Noyes, National Museum of Denmark, Denmark
Self-Fashioning at the Crossroads of Europe. Exploring Cultural Hybridity's Spatial and Temporal Dimensions in Elite Portraits Between Italy and Polish Livonia (17th-19th Centuries)
Publiskās personas konstruēšanas process Eiropas krustcelēs. Kultūras hibriditātes telpisko un laika dimensiju izpēte elites portretos Itālijā un Polijas Livonijā (17.-19. gs.)

13:15 - 14:00

PhD. Basia Sliwinska, University of the Arts London and University of Gothenburg, Sweden
Decolonial Imaginations: New Grammars for Epistemic Diversity
Dekolonizētā iztēle: epistēmiskās dažādības jaunā gramatika

*BREAK 14:00 - 14:15

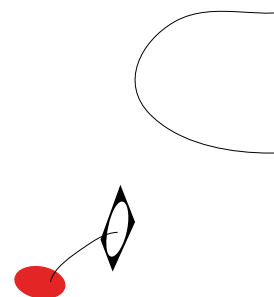
Working Session I

Chair **PhD. Laine Kristberga**

FROM HYBRIDITY IN TRADITIONAL ARTS TO HYBRIDITY IN AESTHETICS AND MEDIA

14:15 - 14:35

Valentyn Odnoviun, Lithuanian Culture Research Institute
Collaborative Practices in The Baltic States in The Late 1960s: Modris Tenisons' Pantomime Troupe and Vitas Luckus' Pantomime Series
Uz sadarbību vērstās prakses Baltijas valstīs 20. gs. 60. gadu beigās: Modra Tenisona pantomīmas trupa un Vitas Luckus pantomīmas sērijas

14:35 - 14:55

PhD. Federico Bulfone Gransinig, University "G. d'Annunzio" of Chieti-Pescara, Italy
Import of Languages and Stylistic Contaminations in Polish Architecture of the 17th-18th Centuries. Stages of a Cultural Colonialism by the Fontana Family
Valodu imports un stilistiskie piesārņojumi poļu arhitektūrā 17.-18. gadsimtā — Fontanas ģimenes kultūras kolonizācijas fāzes

14:55 - 15:15

Jana Kukaine, Art Academy of Latvia
Affective Hybridity in Anda Magone's Photography Series "Forgiveness"
Afektīvā hibrititāte Andas Magones fotosērijā "Piedošana"

15:15 - 15:35

Paulius Petraitis, Lithuanian Culture Research Institute
Networked Meaning-making and Hybridity: Contemporary Baltic Photography
Tīklošanās un hibrititāte: laikmetīgā Baltijas fotogrāfija

15:35 - 15:55

Līna Birzaka Priekule, Art Academy of Latvia
Sociālpolitiskā kritika Kristapa Ģelža daiļrades kontekstā (1980–2015)
Sociopolitical Criticism in the Context of Kristaps Ģelzis' work (1980–2015)

*BREAK 15:55 - 16:15

Keynote Session

Chair **prof. PhD. Ojārs Spārītis**

16:15 - 17:00

Prof. PhD. Juhan Maiste, Tartu University, Estonia
Baltic Villa Rustica. Ideology and Form
Baltijas "villa rustica". Ideoloģija un forma

17:00 - 17:45

Prof. PhD. Ojārs Spārītis, Art Academy of Latvia
One or Two Artists Generations? Formal Hybridity of Style
Viena vai divas mākslinieku paaudzes? Stila formālā hibrititāte

*BREAK 17:45 - 18:00

Working Session II

Chair **Mg.art. Jana Kukaine**

HIBRIDITY OF PERFORMING MEDIA: THEATRE, FILM, PHOTOGRAPHY

18:00 - 18:20

Evelīna Tilta, Art Academy of Latvia
Analysis of Contemporary Art Trends in the Context of a Global Pandemic: "Aesthetica", "Frieze", and the Baltic States (2019–2021)
Laikmetīgās mākslas tendenču analīze globālās pandēmijas kontekstā: "Aesthetica", "Frieze" un Baltijas valstis (2019–2021)

18:20 - 18:40

Andra Silapētere, Latvian Center of Contemporary Art

Kad iebrauksi kailajā Ņujorkā, / būsi ar mums Tu vienis prātis:/ tā jāapmežo ¹

When You Enter the Barren New York, / You Will Share Our Opinion:/ We Must Afforest It! ¹

¹ Gunars Saliņš. Apmežosim Ņujorku [Let's Afforest New York]. Jaunā Gaita. Nr. 20. 1959.)

18:40 - 19:00

Dārta Purvlīce, Art Academy of Latvia

Mākslas darbs tā digitālās reproducējamības laikmetā: tehnoloģiju sniegto iespēju un risku analīze vizuālās mākslas kontekstā

The Work of Art in the Age of Digital Reproduction: Analysis of the Opportunities and Risks Provided by Technologies in the Context of Visual Arts

19:00 - 19:20

Ansis Rozentāls, Art Academy of Latvia

Māksla un kino manā radošajā darbā

Art and Cinema in my Creative Work

CLOSING OF THE SESSION AND SUMMARY OF THE 1-ST DAY

17. jūnijs

9:00 - 9:10

IEVADVĀRDI

DARBA VALODA - LATVIEŠU

Darba sesija III

Sesiju vada: **prof. PhD. Ojārs Spārītis**

MATERIAL HYBRIDITY: ARCHITECTURE, INTERIOR, APPLIED ARTS

MATERIĀLĀ HIBRIDITĀTE: ARHITEKTŪRA, INTERJERS, LIETIŠĶĀ MĀKSLA

9:10 - 9:30

Katriona Luīze Rožlapa, Latvijas Mākslas akadēmija

Arhitekta Vladimira Šervinska interpretācijas par vēsturisko arhitektūru

9:30 - 9:50

Kristīne Budže, Latvijas Mākslas akadēmija

Bohēmijas stikla zaru lustras tagadējā Latvijas teritorijā 18. gadsimta beigās

09:50 - 10:10

Elīna Veilande Apine, Latvijas Mākslas akadēmija

Tekstilmākslas jaunrades iespēju veicināšana starptautiskajos tekstilmākslas simpozijos Jūrmalā (1974–1993)

10:10 - 10:30

Rita Legčiļina–Broka, Latvijas Mākslas akadēmija
Verdīra Latvijas tekstilmākslā. Rūdolfa Heimrāta, Edītes Pauls-Vīgneres, Ainas Muzes un Ilmas Austriņas pieredze

10:30 - 10:50

Ināra Bula, Latvijas Mākslas akadēmija
Restaurācijas koncepcija: Varakļānu muižas onumentālās glezniecības restaurācija

10:50 - 11:10

Māra Ādiņa, Latvijas Mākslas akadēmija
"Tēlniecības kvadriennāle Rīga" (1958–2000): Baltijas valstu mākslas konteksts

PĀRTRAUKUMS 11:10 – 11:30

Darba sesija IV

Sesiju vada: **PhD. Jānis Ozoliņš**

BORDERLESS VISUAL ARTS AND THEATER
PĀRROBEŽU ASPEKTS VIZUĀLAJĀ MĀKSLĀ UN TEĀTRĪ

11:30 - 11:50

Kitija Balcare, Latvijas Mākslas akadēmija
Patiesību daudz balsība: kultūru hibriditātes slāņi Elmāra Seņkova tīmekļizradē "Irānas konference" (2020)

11:50 - 12:10

Sanita Duka, Latvijas Mākslas akadēmija
Hibriditāte vai sintēze: Rīgas Strādnieku teātra (1926 – 1934) politiskās aktivitātes un skatuviskās vizualitātes modernisms

12:10 - 12:30

Anna Pommere, Latvijas Mākslas akadēmija
Griķu medus. Atmiņa kā pašidentifikācijas tehnika Latvijas, Eiropas un ASV mākslā 20.-21. gs. sākumā

12:30 - 12:50

Guntars Gritāns, Latvijas Mākslas akadēmija
Romantisma estētikas iezīmes padomju sociālistiskā reālisma glezniecības vēlinajā posmā: Anitas Kreituses portreti

12:50 - 13:10

Agnija Lesničenoka, Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Mākslas akadēmija
Latviskuma jēdziena ģenēze trimdas latviešu mākslā

13:10 - 13:30

Agita Gritāne, Latvijas Mākslas akadēmija
Nacionālo reliģiju atspoguļojums Baltijas mākslā 20. gs. pirmajā pusē

PĀRTRAUKUMS 13:30 - 13:50

Darba sesija V

Sesiju vada: **Mg.art. Agita Gritāne**

**INTERMEDIALITY AND INTERDISCIPLINARITY OF DESIGN, IMAGE,
 AESTHETICS AND MEANING**

DIZAINA, ATTĒLA, ESTĒTIKAS UN NOZĪMES STARPDMEDIALITĀTE UN STARPDISCIPLINARITĀTE

13:50 - 14:10

Iveta Feldmane, Latvijas Mākslas akadēmija
Afekta teorijas implikācijas iespējas mākslas darba analīzē.

14:10 - 14:30

Maija Demitere, Liepājas Universitāte
Dziļā ilgspēja un mediju māksla

14:30 - 14:50

Vīva Ieviņa, Latvijas Mākslas akadēmija
Latviešu valodas termini mākslā un dizainā – hibrīdkultūras daļa

14:50 - 15:10

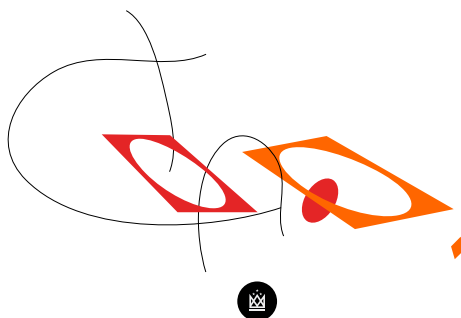
Gaļina Asmaite, Latvijas Mākslas akadēmija
Policijas tēls sociālā dizaina un kultūras hibrīditātes kontekstā

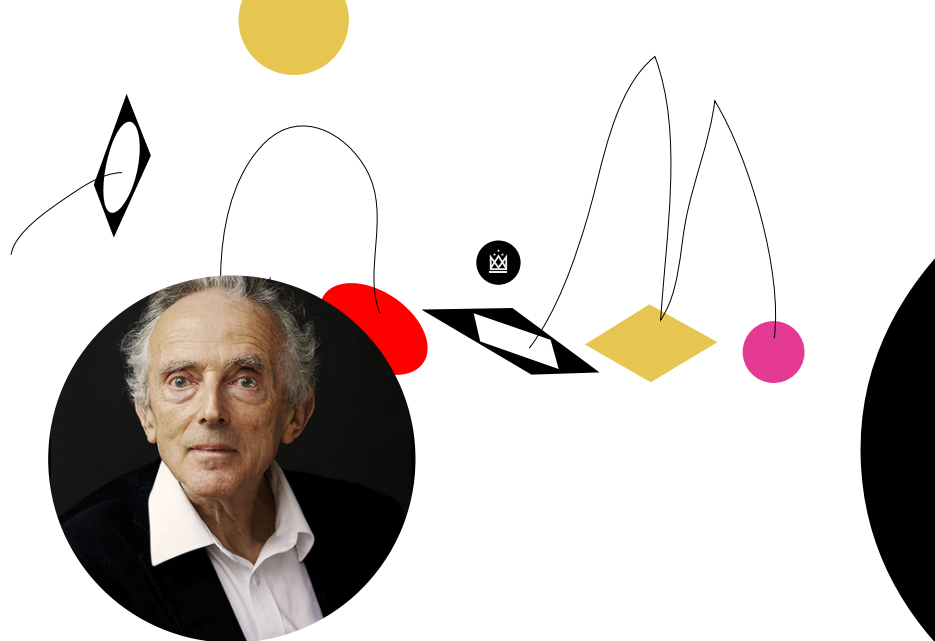
15:10 - 15:30

Sanita Bitko, Rīgas Tehniskā Universitāte, Latvijas Mākslas akadēmija
Rīgas Doma ērģeļu prospekta stilistiskās hibrīditātes digitālā analīze

15:30 - 16:00

Prof. PhD. Ojārs Spārītis, Mg.art. Agita Gritāne, sekciju vadītāji un konferences dalībnieki Konferences iespaidi, rezumējums, informācija par publikācijām

SIX THESES ON CULTURAL HYBRIDITY

- ◆ Every culture is hybrid, including the ones that claim most strongly to be 'pure'.
- Some cultural domains, notably cuisine, language and music, are more hybrid than others.
- ▀ Some places are more hybrid than others, notably ports and frontier zones.
- In some periods, including ours, the process of hybridization is faster or more far-reaching than others.
- Although it is the product of a multitude of human actions, hybridization is not always conscious.
- ◆ Hybridity remains "one of the most widely employed and disputed terms in postcolonial theory".

Keywords: culture, hybrid, hybridity, hybridization.

PETER BURKE

University of Cambridge

Bio and academic interests: prof. Peter Burke has been a visiting teacher or researcher in Berlin, Brussels, Canberra; Groningen, Heidelberg, Los Angeles, Nijmegen, Paris (the EHESS), Princeton (IAS and Department of History) and São Paulo. He is a Fellow of the British Academy and Member of the Academia Europea; Ph. D (honoris causa), Universities of Lund, Copenhagen, Bucharest, Zurich, Brussels and Oviedo, Honorary Professor of the National University of Colombia, Honorary Fellow of St John's College Oxford. Prof. Burke has published hundreds of articles and chapters and 30 books, from *Culture and Society in Renaissance Italy* (1972) to *A Social History of Knowledge* (2 vols., 2000-2012) and *Exiles and Expatriates in the History of Knowledge* (2017). His work has been translated into 33 languages. For most of his career prof. Burke worked on the cultural and social history of early modern Europe, but now extends his investigations more widely to include Brazil and the 20th century.

TIME, SPACE, CONSCIOUSNESS

The language of painting is rich and woven throughout the ages. Learning the language of painting is the first step on the path to creating one's own original artwork one day. However, first, the language has to be broken down into its constituent elements in order to understand what can be created with the stroke of a brush, the different variations of figures and images and their defining attributes (material, colour, plasticity), as well as how they can be used to create content and context in a work of art. The essence of things can be understood by taking them apart, but there comes a time when an artist has to

take the next step and give form to these separate elements by bringing them together in a composition. Painting as a medium possesses the capacity to weave together narratives. The technique of the author varies between applying colour lightly and almost transparently and impasto, brutal, and expressive brush strokes. The author combines, both spontaneously and deliberately, different artefacts of art to create narratives, which convey his reflections about important world events, relevant topics, and different theories. It could be called a reflection of the author's personal view on the order of things.

Painting is not only the author's artistic practice and the research of others, but also personal interest of the author. This process of self-analysis is even more important for the author as a teacher, as you can only explain something to a student once you have understood it yourself. When artists set out to create a work of art, they often do not know how it will turn out – how deeply one will develop their ideas and how well they will mesh conceptually with one another. The result can turn out to be tragicomic, and most likely irritating and aggressive as well. Painting is the author's path of self-discovery.

Keywords: painting, art language, artistic practice, reflection, art alphabet.

KRISTAPS ZARIŅŠ

Rector, Art Academy of Latvia

Bio and academic interests: Kristaps Zariņš is the rector and professor of Art Academy of Latvia. Since 1990 he has been regularly participating in important group exhibitions in Latvia and globally. Twenty solo shows have taken place, some of them abroad – in France, Denmark, Norway and elsewhere. Works are located in private collections and major public collections in Latvia, for example, the collection of Latvian National Museum of Art, Artists' Union, Swedbank collection etc. As an artist, Kristaps Zariņš is interested in analytical observation of a man and the surrounding environment that with the help of abstraction and skilful drawing are turned into multi-layered and expressionistic figural compositions. The nudes of a woman and a man dominate in the paintings. Along with the elements of the still life and landscape painting they expose the private space of the artist in combination with the world of imagination, episodes of art history, mythology and religion.

Keynote speaker

SELF-FASHIONING AT THE CROSSROADS OF EUROPE. EXPLORING CULTURAL HYBRIDITY'S SPATIAL AND TEMPORAL DIMENSIONS IN ELITE PORTRAITS BETWEEN ITALY AND POLISH LIVONIA (17TH-19TH CENTURIES)

Dr. Noyes will explore the historical contexts surrounding a series of portraits made during the 17th–early 19th centuries representing elite patrons from the Grand Duchy of Lithuania, with a special focus on depictions of nobility from Polish Livonia (present-day Latgale). She will question how the portraits and the circumstances surrounding their production connected their noble subjects to Italy. The goal is to investigate spatial and temporal modes of cultural hybridity particular to artistic self-fashioning that thematized the temporal passage between ancient and modern and the geographic distance between the Italian and Baltic spheres. It reanimated the grandeur of the past and deployed mediated forms of knowledge about Rome in honor of illustrious Baltic patrons as scions and mediators of the geopolitical, spiritual and cultural crossroads at the interstices of Eastern and Western Europe. The phenomenon can be observed at an historical inflection point when emerging divisions of European conceptual geography gave rise to the notion of 'Eastern Europe'.

Keywords: elite portraits, self-fashioning, Italy, Polish Livonia, Grand Duchy of Lithuania.

RUTH SARGENT NOYES

National Museum of Denmark, Copenhagen

Bio and academic interests: Ruth Sargent Noyes took her BA (Harvard University) and PhD (Johns Hopkins University) in Art History and is currently Marie Skłodowska-Curie EU Senior Research Fellow at the National Museum of Denmark, Copenhagen. Her research takes up the intersection of art, religion and science of the Early Modern period (c. 1500-1800) in its global context, with special focus on cross-cultural perspectives between Italy and Northern Europe, including Germany, the Low Countries, and the Nordic-Baltic region. A 2014 Fellow of the American Academy in Rome, Dr. Noyes has received a number of international awards and fellowships, and currently leads a Marie Skłodowska-Curie European Union Individual Fellowship Project, The art of (re)moving relics and reforming holiness in Europe's borderlands (TRANSLATIO). Author of a number of publications including a recent monograph published by Routledge (2018), she is presently working on a new book project about artistic exchange between historical territories in Italy and the Baltic, from which her presentation for this conference is taken. Dr. Noyes welcomes questions and inquiries from members of the Doctoral studies programme via email about her scholarship, as well as about various research and funding opportunities in Europe and the US for PhDs and recent postdocs.

DECOLONIAL IMAGINATIONS: NEW GRAMMARS FOR EPISTEMIC DIVERSITY

For the master's tools will never dismantle the master's house (Audre Lorde)

How do we shift away from dreams of mastery? How do we diverge from living and practising an epistemically colonial world? Covid-19 pandemic radically intervened into the flow of global neoliberal capitalism. The rupture of the everyday opened up new possibilities for radically rethinking the world and how we inhabit it and think together. This talk departs from acknowledgement that history does not belong to the human kind and that it is an entanglement of multiple species and human and nonhuman living bodies. Opening across-disciplinary

dialogues beyond anthropocentrism, I will explore ways in which we can share agency with objects and subjects via epistemologies that have lost their autonomy or have been invisibilised. Perhaps, as suggested by Donna Haraway and other feminist new materialist scholars, the re-founding of our ways of thinking should be more attentive to epistemologies based on embodied knowledge to articulate making-with, sensing-with and thinking-with.

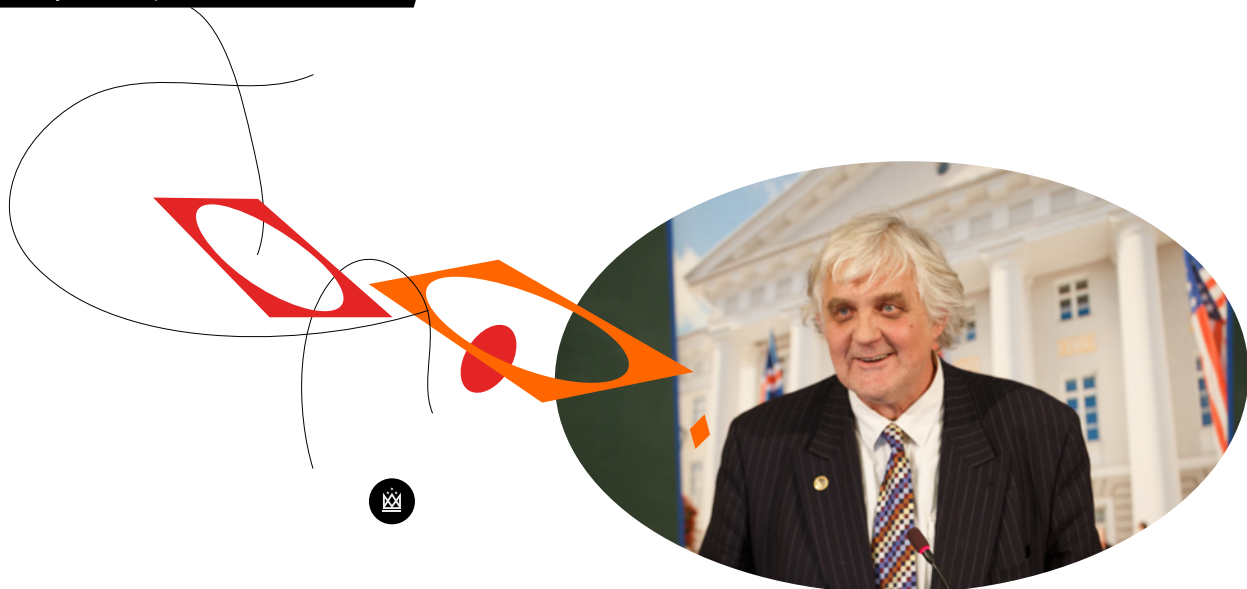
Engaging in a conversation with a Palm Tree, Joanna Rajkowska's public project Greetings from Jerusalem Avenue (2002), the Palm Tree and I will consider strategies that can be used to demythologise history and democratise knowledge production. Intellectual colonialism is about entrapment and can only be dismantled by pedagogies of presence that critique and undo the dominant Euro-American models promoting ways of knowing Others and never fully acknowledging Others as thinking and knowledge-producing subjects. The Palm Tree enables us imagine alternative cosmopolitan pluriversal processes open to epistemic diversity that prioritise horizontal strategies of openness to dialogue across traditions, indigenous ways of knowing, land-based identities and local communities. It invites us to re-consider our individual and collective relationships and interdependencies in mediating and producing knowledge but also to acknowledge the role of the arts in creating new grammars and languages that draw on decolonial struggles.

Keywords: knowledge production, intellectual colonialism, epistemic diversity.

BASIA SLIWINSKA

University of the Arts London

Bio and academic interests: Basia Sliwinska is Senior Lecturer in Cultural&Historical Studies at the University of the Arts London and Associate Research Fellow at the University of Gothenburg. She has published on feminist visual activism(s) and transnational figurations in contemporary women's art practice. Recent and forthcoming books include (co-edited) Transnational Belonging and Female Agency in the Arts (2022); (edited) Feminist Visual Activism and the Body (2021), The Female Body in the Looking-Glass: Contemporary Art, Aesthetics and Genderland (2016; 2018) and (co-edited) The Evolution of the Image: Political Action and the Digital Self (2018). Basia is on the research team of the Visual Activism and Sexual Diversity in Vietnam project, supported by the AHRC.

THE BALTIC VILLA RUSTICA: IDEOLOGY AND FORM

Idea and form (in Latin *esse* and *essentia*) are the main categories of every iconological study. The deeper strata of Baltic culture lie in the cultural layers of Estonian and Latvian history, which have left us many monuments, including the manor architecture common both to Estonia and Latvia. In this paper, the author analyses the role of the special phenomenon that is the Baltic villa rustica – as a mediator between the cosmopolitan traditions tightly connected to the history of European art, and its part in the process of the construction of the idea of national identity. To move forward, we must look back. For this, one has to study not only the reflections but also the recorded verbal and visual meanings. To read the lines in the thick book of Baltic culture, manor ensembles alongside Hanseatic culture still offer us both the window into the past and a Facebook for communications in the future.

Keywords: manor architecture, Baltic villa rustica, national identity, Baltic culture.

JUHAN MAISTE

Professor and Head of the Department of Art History, University of Tartu

Bio and academic interests: Juhan Maiste is Professor and Head of the Department of Art History at the University of Tartu. He has been a visiting professor at the universities of Helsinki, Turku, Oulu in Finland, Greifswald, La Sapienza in Rome and others. Doctor Honoris Causa of the Latvian Academy of Sciences. Main fields of study: classical ideal and its reflections in the Renaissance and Neoclassicism in Northern Europe and Baltic countries, manor architecture, the university landscape of the Enlightenment period. He is an author of several monographs on philosophy and the poetics of art history, cultural heritage and landscape architecture. For example, series of publications on the architectural and cultural history of the Tartu University and the architecture of Johann Wilhelm Krause (V volumes, 1999–2016); *Eesti kunsti ajalugu* = History of Estonian Art, 1770–1830 (ed. by Juhan Maiste, 2017), etc.

ONE OR TWO ARTISTS GENERATIONS? FORMAL HYBRIDITY OF STYLE

It is undoubtable that in the period of classical art styles that are missing clearly identified authorship, an art historian shall systematize works of art and attribute the respective formal criteria and features to them. However, a few questions emerge. How many generations may last in the so-called 'school in art'? How long and in what amplitude we are permitted to identify the affiliation of the working manner of one artist or workshop to whom he belongs?

During the observation upon items of sacral interiors formerly attributed to one generation of sculptors and wood carvers, some stylistic features allow to step back and take into account the traditionally appropriated chronology. The benefits of those observations may appear in additional attribution of a formerly separately defined group. Consequently, the hypothetic result could be calculated in enlargement of artists' activity from one to two generations and extension of their work in a larger geographic area than before.

Keywords: school in art, attribution, authorship, sacral interior, sculpture, wood carver.

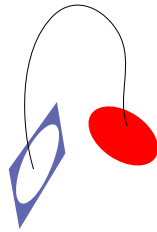
OJĀRS SPĀRĪTIS

Dr. habil. art. (PhD) Professor of Latvian Academy of Arts
Head of the Department of Doctoral Studies

Bio and academic interests: Ojars Sparitis is a Full Member of Latvian Academy of Sciences, Foreign Member of Lithuanian Academy of Sciences, Foreign Member of Ukrainian Academy of Political Sciences, Member of European Academy of Sciences and Arts. Ojars Sparitis is an art historian with the specialization in history and theory of the period of Renaissance in Latvian and Baltic architecture and art. Special interests cover the culture of the Reformation period and phenomena in sacral art and architecture, emblematics, iconography. Ojars Sparitis has extensive experience in research and restoration of monuments of cultural heritage. He has had lectures and publications in USA, Germany, UK, Sweden, Poland, Finland, Italy, Taiwan, China, Russia etc.

A FEW PUBLICATIONS DURING 2018-2021:

- Zeugnisse der Reformations-und Konfessionalisierungszeit in den Artefakten der livlaendischen Kunst.- In: Stellenwert der deutschen Sprache im Ostseeraum. Uppsala Universitet, 2018, pp. 91-130.
- (Together with Eugene Eteris) Latvia in Europe and the World. Modern European Science Policy: Challenges and Opportunities for Latvian Perspective Growth. Riga, SIA Medicīnas Apgāds, 2019, 125 pages.
- Three Sources of Michael Johann von der Borch's Poem "The Sentimental Park of Varakļāni Palace".- In: Baltic Journal of Art History. Nr. 20, Autumn 2020, University of Tartu Press, Tartu, 2019, pp. 109-145.
- The Riga (Bulduri) Conference of 1920 and a Draft Science Convention between the Baltic States.- In: Latvian Academy of Sciences Yearbook 2020. Riga, Zinātne, pp. 23.-27.
- The Confession and Confessional in the Lutheran Church of Courland. Thoughts on the Problem of "Adiaphora" in Church Inventory.- In: Indifferent Things? Objects and Images in Post-Reformation Churches in the Baltic Sea Region. Michael Imhof Verlag, Petersberg, 2020, pp. 167.-185.

**COLLABORATIVE PRACTICES IN
THE BALTIC STATES IN THE LATE
1960S: MODRIS TENISONS' PANTOMIME
TROUPE AND VITAS LUCKUS'
PANTOMIME SERIES**

Between 1968 and 1972 Lithuanian photographer Vitas Luckus created the series entitled Pantomime, which differed from popular modernist approaches and introduced a new way of expression to the photographic medium. This series also included some qualities of performance art on camera. Such a creative approach emphasised the role of the viewer in the act of meaning production, resulting in new possibilities of visual language and freedom of expression through photography. It depicted dynamic scenes performed by the actors of the Kaunas pantomime troupe, established and directed by the well-known Latvian mime artist Modris Tenisons, who developed productions different from the ordinary pantomime and addressed more complex themes.

Although Luckus' photographic work has been widely researched its relation to performance art has not been sufficiently studied. We may presume, it is not solely a photography series created by Luckus, but rather a collaboration between the photographer and the troupe. For Tenisons, intersections with other media and artists was a usual practice. Perhaps, Luckus had anticipated personal interest in the creation of the series, but gradually it grew into a partnership that is reflected in the four year period series of timeless performances that can be experienced from these photographs.

This series does not represent documentation of theatrical play in its traditional form. Investigating the margins of photography, his series include some features of performance-like action. As long as this series was explored in the medium of photography, the camera qualities were underrepresented. Thus, the Pantomime series may present the early stage of performance on camera development in the Baltic States. That justifies the idea that this series should be explored not only from the point of photography but performance as well.

Keywords: photography, performance, Vitas Luckus, Modris Tenisons, pantomime.

VALENTYN ODNOVIUN

Lithuanian Culture Research Institute

Bio and academic interests: Valentyn Odnoviun is a PhD student at the Lithuanian Culture Research Institute, currently working on the Thesis Intersections among Ukrainian, Lithuanian, Latvian, Polish and Czechoslovak Art Photographers from the 1960s to the early 1990s. The main fields of interest include the history of photography in Central and Eastern Europe in the second half of the 20th century and contemporary visual art practices. Valentyn Odnoviun is a lecturer at the Vilnius Academy of Arts and European Humanities University in Vilnius, Lithuania. Also, he is an art photographer, a member of the Association of Lithuanian Art Photographers and a curator. Personal website: <https://www.odnoviun.com>

IMPORT OF LANGUAGES AND STYLISTIC CONTAMINATIONS IN POLISH ARCHITECTURE OF THE 17TH-18TH CENTURIES: STAGES OF A CULTURAL COLONIALISM BY THE FONTANA FAMILY

The Fontana family has always been known as an exponent of architecture and stucco decoration between the 17th and 18th centuries, in Italy and Europe.

With this research, the author wants to outline the relationship between Baldassarre Fontana's (1661-1733) Polish decorations and architecture and the continuity and discontinuity of this relationship also implemented by Giacomo (Jakub) Fontana (1710-1773).

The approach to the use of stucco, in relation to architecture, became the means through which the Fontana family positioned itself in a new condition towards the architecture-decoration dichotomy.

In the last decades of the 17th and early 18th centuries, Baldassarre established a return path from Rome to the countries of north-eastern Europe, an area that for almost a century was being updated from the point of view of languages, both architectural and decorative. These "artisti dei laghi" in the 18th century led a branch of the Fontana family to make a strong contribution to Polish architectural culture thanks to the professional activity of the architect Jakub born in Szczuczyn, son of Giuseppe Fontana di Novazzano.

It is no coincidence that Jakub Fontana totally accepted Rococo and, later on, neoclassical formalism and graphics. He is an architect considered Polish by historians because his relations with Italy were exhausted. A classic Grand Tour of the Mediterranean carried out between 1732 and 1736, in which the French area was also involved, influenced him and ignited a more certain desire to implement the Rococo architectural and decorative language in the Polish territories. It did not happen through a further practice of the stucco technique, but through exploring an international culture by an architect whose ties with Italy and Baroque Rome were by now frayed.

The plastic arts and architecture are therefore a common thread that accompanies both the genealogy of the Fontana family and the Italian cultural colonialism in the north territories.

Keywords: contaminations, stucco, architecture, Baldassarre Fontana, Jakub Fontana

FEDERICO BULFONE GRANSINIGH

University "G. d'Annunzio" of Chieti-Pescara, Italy

Bio and academic interests: Federico Bulfone Gransinigh is an architect with a PhD in the History of Architecture. From 2016 to 2021, he was a research fellow in History of Architecture at the "G. d'Annunzio" University of Chieti-Pescara. His main academic interests cover fortified border architectures of the 15th-17th century (Habsburg-Ottomans) and the relationship between architecture and stucco decoration in modern times (Giovanni da Udine, Carlo, Baldassarre and Giacomo Fontana in Rome and Poland). He is a member of the scientific association "Palazzo Cappello". International Center for the Decoration and Restoration of Baroque and Neoclassical Decorative Apparatus. Member of CSSAr of Rome, RSA and AISTARCH.

AFFECTIVE HYBRIDITY IN ANDA MAGONE'S PHOTOGRAPHY SERIES "FORGIVENESS"

Anda Magone's photography series "Forgiveness" was taken in 2011, when she visited her friend Lando in Berlin. The purpose of this visit was to take care of Lando's son and household, as well as to support her friend who was undergoing abortion and subsequent sterilization. These seven days in Berlin were captured in a photography series that Anda Magone titled Forgiveness, and in 2019 they were published in a book.

The series exhibits a nuanced, highly emphatic and judgment-free photographic gaze based on feminist ideas of sisterhood and solidarity. However, its title reveals a sense of doubt and reluctance to fully embrace Lando's choice. Thus, Anda Magone unpacks a hybrid narrative of affect, where feminist arguments of women's reproductive rights, body's integrity and birth control are to certain extent undermined by pro-life sentiments and patriarchal views. Besides, this ambiguity is played out upon Lando's body, thus acquiring a visceral dimension.

The affective hybridity of the series is also highlighted by the artist's awareness of her twofold position as an artist. On the one hand, during these seven days she is just an observer taking random photographs. On the other hand, she considers herself to be an active participant in the processes depicted in the images that turns her into an accomplice – a sister in crime. However, the affective ambivalence evoked by the series should not be considered a shortcoming. Instead, it provides for artist's investment in self-care and an attentive study of one's affective states, especially the one's allegedly 'outdated' and awkward. It is crucial to recognize that ideas fostering positive social change and equality might sometimes provoke emotions that are confusing and complicated. In these cases, an honest recognition of the affective hybridity of a feminist movement, like in the work of Anda Magone, is crucial for promoting and supporting its political agenda.

Keywords: feminist affect, ambivalent emotions, reproductive rights, photography.

JANA KUKAINE

Art Academy of Latvia

Bio and academic interests: Jana Kukaine, MA, is a doctoral student at the Art Academy of Latvia and feminist art curator from Riga, Latvia. She teaches feminist theory and aesthetics at the Art Academy of Latvia. Participant of research projects Cultural capital as a resource for sustainable development of Latvia and Female Agency in Latvian Culture and Society (1870-1940). Author of the monograph *Lovely Mothers. Women, Body, Subjectivity* (Riga: Neputns, 2016) and numerous articles, among them in *Photography and Culture*, *Letonika*, *Art History and Theory*. Jana Kukaine holds a Bachelor's degree in Philosophy (University of Latvia) and a Master's degree in Arts and Heritage (University of Maastricht, Netherlands). Her research interests include feminist art history, posthuman, post-colonial and post-socialist feminisms.

NETWORKED MEANING-MAKING AND HYBRIDITY: CONTEMPORARY BALTIC PHOTOGRAPHY

This paper explores the construction of meaning and hybridity in contemporary photography, focusing on examples from the Baltics. Today photography practitioners from Lithuania, Latvia, and Estonia increasingly produce works that not only are intermedial and hybrid in nature, but also function as elaborate artistic 'systems', where meaning is to be found within a large field of cultural references. The works by Kristina Ūllek, Līga Spunde, Marge Monko, Robertas Narkus, Indrė Šerpytė, and Reinis Lismanis, among others, retain a photographic element, while functioning within heterogeneous and interconnected environments.

Traditionally, the meaning in photography is seen to emanate from what is in the photograph. The notion of 'photographic indexicality' and Roland Barthes' 'that has been' manifest the theoretical significance of the image-object relationship, and encapsulate the idea that what the photograph depicts is the site of its true meaning. However, today photography practitioners repeatedly invest their images with meanings that point outside their frames. In other words, the meaning-making takes place within an expanded field – of which the viewer is expected to have some knowledge to 'unpack' meanings.

This has much to do with the network turn. Today photography is fluid, adaptive and interconnected. Networked capabilities enabled new functionalities for photography and a further expansion into our daily lives. This is reflected in artistic practices. A traditional two-dimensional photographic image plays just one part in artistic systems, where it is intermixed with sculpture, installation, video, performative elements, and written word. This hybrid nature of practice marks Baltic photographers as part of a global generation – conceptually, aesthetically, and issue-wise – while also making them less explicitly related to their locality. Keywords: hybridity, contemporary photography, intermediality, Baltic photography, expanded meaning-making.

PAULIUS PETRAITIS

Lithuanian Culture Research Institute PhD candidate

Bio and academic interests: Paulius Petraitis is a theorist, curator and artist based in Vilnius. He is a PhD candidate at Lithuanian Culture Research Institute. Petraitis' current research explores the intermediality and meaning-making in contemporary Baltic photography. His curatorial and artistic practice orbits around image-making within broad sociocultural and technological contexts. Petraitis is the editor of *Too Good to be Photographed* (2017), a publication that explores photography and failure through the work of 47 artists. He was also the curator of *On Photographic Beings* (2020) at the Latvian National Museum of Art, a group exhibition dedicated to the multidimensional relationship between objects and photographs.

SOCIĀLPOLITISKĀ KRITIKA KRISTAPA ĢELŽA DAIĻRADES KONTEKSTĀ (1980–2015) "MĀKSLĀ SVARĪGĀKA PAR GALA REZULTĀTU IR DOMĀŠANA UN ATTIEKSME." (KRISTAPS ĢELZIS)

Latvijas mākslas profesionāļu diskusijās bieži dzirdēts par Latvijas laikmetīgās mākslas virzību uz estētisko un poētisko, nevis sociālpolitiski kritisko kategoriju izcelšanu, salīdzinot ar kaimiņvalstīm vai Austrumeiropas reģionu kopumā. Sociālpolitiskā kritika laikmetīgajā mākslā var būt laikmetīgās sabiedrības spogulis, kas vērs uzmanību uz aktuālām sociālpolitiskām problēmām un, iespējams, raisa būtiskas izmaiņas sabiedrībā. Referāts iezīmēs sociālpolitiskās kritikas jēdzienu Latvijas laikmetīgās mākslas kontekstā, raksturojot, kādas vizuālās mākslas stratēģijas izmanto Latvijas mākslinieki, lai runātu par aktuāliem sociālpolitiskiem jautājumiem.

Tēma tiks aplūkota Kristapa Ģelža (1962) daiļrades kontekstā. Ģelzis uzskatāms par Latvijas laikmetīgās mākslas klasiķi, kurš darbojas jau kopš 20. gs. 80. gadiem, piedaloties gan lokāla, gan starptautiska mēroga izstādēs. Ģelzis strādājis visdažādākajos medijos – grafikā, glezniecībā, instalācijā, video, digitāldrukā, objektu mākslā u. c. Šo uzskaitījumu varētu turpināt, jo Ģelzis izpaužas jebkurā no pieejamiem materiāliem vai tehnikām; galvenais ir tas, kā konkrētais medijs sasauca un īsteno mākslinieka asredzīgo un asprātīgo ideju. Ģelzis sācis savu darbību jau 20. gs. 80. gadu otrajā pusē un ir bijis viens no tiem māksliniekiem, kurš nesaudzīgi mākslā apspēlējis dažādus sociālpolitiskās kritikas aspektus – patērētājsabiedrības un popkultūras problemātiku, nacionālās identitātes kritiku un valstiskuma problemātiku, kā arī pārvērtējis padomju laika atstāto mantojumu, veidojot ironisku un skaudru vēstījumu par varas un indivīda attiecībām. Referātā analizēti Ģelža darbi periodā no 20. gs. 80. gadiem, piemēram, 1988. gađa darbs "Mūra nojaukšana", kas tiek uzskatīts par pirmo videoinstalāciju Latvijas mākslā. Šajā darbā praviētiski tiek pareģota Berlīnes mūra nojaukšana pirms tā fiziskās sagraušanas 1989. gadā. Arī 2015. gadā uz plēves gleznotajā darbā "Bez vārdiem" konstatējami sociālpolitiskās kritikas elementi. Tajā videospēļu estētikā virs zobratu asumiem izvijies vārds "himna", kļūstot par ironiski skarbu un nesaudzīgu vēstījumu par Latvijas sabiedrību. Tēmas analizē izmantoti Ģelža darbi no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas, topošā Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja kolekcijas, Zuzānu ģimenes kolekcijas, Māra Vītola kolekcijas un mākslinieka ģimenes īpašuma.

Atslēgvārdi: laikmetīgā māksla, Kristaps Ģelzis, sociālpolitiskā kritika.

LĪNA BIRZAKA-PRIEKULE

Latvijas Mākslas akadēmija; Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Līna Birzaka-Priekule ir mākslas zinātniece, Latvijas Nacionālā mākslas muzeja (LNMM) izstāžu kuratore. Ieguvusi maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijā, Mākslas vēstures un teorijas apakšnozarē (2018). Šobrīd studē doktorantūrā. No 2017. līdz 2019. gadam regulāri veidojusi mākslinieku personalizstādes un grupas izstādes dažādās Latvijas mākslas telpās. Šobrīd strādā pie Kristapa Ģelža retrospekcijas projekta LNMM, grupas izstādes "gotie" Kim? laikmetīgās mākslas centrā, kā arī levas Epneres personalizstādes LNMM Kupola zālē. Izstrādā doktora disertāciju, kas veltīta Latvijas laikmetīgajai mākslai un sociālpolitiskajai kritikai. Līna Birzaka-Priekule ir Purviša balvas komisijas priekšsēdētāja, kā arī viena no Kultūras ministrijas vizuālās mākslas padomes locekļēm.

**SOCIOPOLITICAL CRITICISM IN THE CONTEXT OF KRISTAPS ĢELZIS' WORK (1980–2015)
"THINKING AND ATTITUDE IN ART IS MORE IMPORTANT THAN THE FINAL RESULT."
(KRISTAPS ĢELZIS)**

The relevance of the subject matter is dictated by the fact that in a discussion among Latvian art professionals, one often hears that Latvian contemporary art rather accentuates aesthetic and poetic categories as opposed to sociopolitical categories, compared, for example, with neighbouring countries Lithuania and Estonia or the East European region overall.

Sociopolitical criticism in contemporary art can be a mirror of contemporary society, drawing attention to current sociopolitical problems and possibly instigating significant social change. The aim of the presentation is to define what sociopolitical criticism is in the context of Latvian contemporary art and what visual art strategies are used by Latvian artists to talk about current sociopolitical issues.

The topic will be analyzed in the context of Kristaps Ģelzis' (1962) work. Ģelzis is considered to be a classic of Latvian contemporary art, who has been working since the 1980s, participating both in local and international exhibitions. Ģelzis has worked in a variety of media – graphics, painting, installation, video, digital printing, object art, etc. This list could go on, because Ģelzis expresses himself in any of the available materials or techniques, as long as they correspond to the artist's witty idea. Ģelzis started his career in the mid-1980s and has been one of those artists who has ruthlessly used various aspects of sociopolitical criticism in his art, whether it is consumer society and pop culture or criticism of national identity and statehood. He has also revisited the legacy of the Soviet era, contemplating on the relationship between the power and individual. The author will focus on the works of Ģelzis since the 1980s. For example, the 1988 work Demolition of the Wall is considered to be the first video installation in Latvian art, whereas the 2015 painting Without Words, in which the word 'anthem' has been represented in the aesthetics of video games, provides a commentary on Latvian society. The author will analyze Ģelzis' work from various collections – the Latvian National Museum of Art, the future Latvian Museum of Contemporary Art, the Zuzāns family collection, the Māris Vītols collection.

Keywords: contemporary art, Kristaps Ģelzis, sociopolitical criticism.

LĪNA BIRZAKA-PRIEKULE

Art Academy of Latvia; Latvian National Museum of Art

Bio and academic interests: Līna Birzaka- Priekule is a curator and art historian. She has studied Italian language and culture at the Latvian Academy of Culture and the Sienna University. She has graduated from the Latvian Academy of Art with a Master's degree in the History of Art. She is currently studying for a PhD at the Latvian Academy of Art, researching the sociopolitical criticism and activism in Latvian contemporary art scene. Since 2016, she has worked as a curator and the head of the Creative Studio at ARSENĀLS Exhibition Hall of the Latvian National Museum of Art. Līna Birzaka-Priekule has worked with numerous emerging artists' exhibitions, including those of Amanda Ziemele, Atis Jākobsons, Elīna Vītola, GolfClayderman and others. Currently she is working on the Viennese Actionist exhibition at the Latvian Museum of Decorative Arts and Design, as well as working on a group show about the 1990s in the Baltics at Kim? Contemporary Art Centre. Since 2019 she has been a lecturer at the Art Academy of Latvia. She regularly publishes in the leading Baltic culture and art media. Since 2019 she has been the head of the Purvītis Prize Expert Panel, as well as the member of the Visual Art Expert Panel at the Ministry of Culture.

ANALYSIS OF CONTEMPORARY ART TRENDS IN THE CONTEXT OF A GLOBAL PANDEMIC: "AESTHETICA", "FRIEZE", AND THE BALTIC STATES (2019–2021)

The 'stagnation' of the art world began at the end of 2019, when the global pandemic, similarly to Pandora Box, started to spread illness and the daily life disorder. The following mass protests showed the face of despotic democracy controlling the choice of consuming and restricting movements and creating a 'cancel culture' that demolished individuality by restricting genders, cultural backgrounds, nationalities, and opinions of individuals. The new system of meaningless restrictions both physically and mentally has directly influenced the world of art. The drastic change of contemporary trends in the art world and everyday culture signified that the most important topics are dedicated to completely globalized problems, for instance, Postcolonialism, African, Middle East, Asian, Russian, and other cultural movements. Among the raised issues, one can mention ecology, global warming, human race futuristic ideologies, space and cosmonautics, body positivism, feminism, LGBTQ rights, especially among transgender people and queers.

The author will analyse the content trends in contemporary visual art magazine "Aesthetica" and the mainstream magazine specializing in contemporary art "Frieze". The topic analysis will be focused on the issues published from 2019 to 2021. The author will present the change of trends in the art world, examining how they correlate with contemporary culture, especially with the global problems dedicated to the future of humanity, freedom, the safety of our planet, etc.

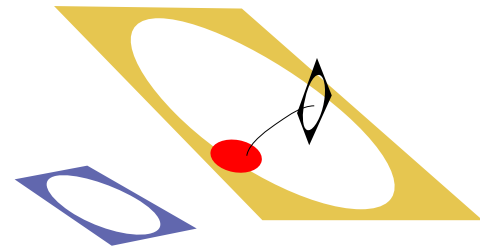
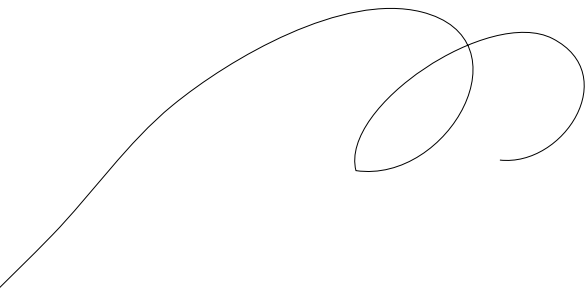
Since Latvian, Lithuanian, and Estonian cultures can be considered hybrid cultures, contemporary and global changes of art trends can be analysed in the Baltic Region, too. The main aim is to introduce the methodology of trend analysis, summarize the main trends from the contemporary art world, and contextualise them globally and locally.

Keywords: contemporary art, pandemic, aesthetics, trend analysis, global art market.

EVELĪNA TILTA

Art Academy of Latvia

Bio and academic interests: Evelina Tilta has finished her MSc/MA in Finance and Investment at the London School of Business and Finance and is about to finish her doctorate studies in art history at the Art Academy of Latvia. Evelina has participated in the following conferences: CSPK online conference Mainstream! Popular Culture in Central and Eastern Europe (2020), New Discoveries in Research. Research Methodology (2019), VI International Forum for Doctoral Candidates in East European Art History (2019). From 2017 to 2018 Evelina participated in the Artist Open Studio Project, in 2017 she held Self-Empowering and Awareness Art Workshop. Since 2015 Evelina has participated in several exhibitions dedicated to LGBTQ and women's rights and abstract and mindful art movements. Her main scholarly interests cover contemporary aesthetics, trend analysis in contemporary art market, cultural studies, concepts of beauty and the sublime, history of contemporary art and music.

KAD IEBRAUKSI KAILAJĀ ŅUJORKĀ, BŪSI AR MUMS TU VIENISPRĀTIS: TĀ JĀAPMEŽO!¹

Pēc Otrā pasaules kara Amerikas Savienotās Valstis kļuva par pasaules mākslas centru, ko veicināja mākslinieku imigrācija, ASV uzplauknot starptautiskai dinamikai, mākslinieku tīklojumiem un sadarbībām. Ko nozīmēja kļūt par šo norišu daļu? Cik lielā mērā starptautiskā aprīte ASV palīdzēja māksliniekiem virzīties pa karjeras kāpnēm? Ko tobrīd nozīmēja kļūt par ASV mākslinieku, ja ņemam vērā starpkultūru attiecības 20. gs. otrās puses mākslas vidē? Pārdomājot šos jautājumus, referāts pievēršas Latvijas trimdas literātu un mākslinieku kolektīva "Elles ķēķis" atsevišķu personu radošajām praksēm, kas Ņujorkas starptautiskajā kultūras sistēmā gan tiecās pārinterpretēt savas nacionālās vēstures, kultūras un identitātes naratīvus, gan reizē "atteicās" iekļauties dominējošās kultūras noteiktajos mākslas "radīšanas kritērijos".

Elles ķēķis Latvijas trimdas vēsturē apvīts vairākiem mītiem, iegūstot arī bohēmiskas grupas tēlu, kas piedzīvojis neticami skaisto un radošas enerģijas pielādēto Ņujorkas dzīvi. Diemžēl grupas darbība nav tikusi sistemātiski dokumentēta, atstājot vietu spekulācijām. Pretēji radītajam tēlam par tās dalībnieku iesaisti Ņujorkas mākslas dzīvē, pētot materiālus gan Latvijā, gan ASV, atklājas, ka nevis Ņujorkas mākslas norišu intence bija noteicoša mākslinieku darbībā, bet gan pats kolektīvs, tā sniegtais atbalsts un personu loks. Grupa tās biedriem kalpoja par savveida laboratoriju, kas stimulēja gan katra individuālo darbu, gan veicināja savstarpējās sadarbības; tā bija iespēja dalīties pieredzē, ko katrs izjuta kā "atšķirīgais" vietējā Ņujorkas mākslas un kultūras dzīves infrastruktūrā. Grupa bija platforma, kur nostiprināt savu pozīciju Ņujorkas radošās vides kontekstā. Referāts pievēršas rakstnieces, kolekcionāres un kuratores Mudītes Austrīņas (1924–1991) darbībai un gleznotāju Dainas Dagnijas (1937–2020) un Rolanda Kaņepa (1925–2011) mākslinieciskajām stratēģijām, vēršot uzmanību uz idejām un vērtībām, kādas varēja veidoties un nostiprināties, mākslinieku nacionālās identitātes apziņai mijiedarbojoties ar Ņujorkas un ASV mākslas strāvojumiem.

Atslēgvārdi: trimda, piederība, nacionālā identitāte, internacionālisms, Ņujorka.

ANDRA SILAPĒTERE

Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Andra Silapētere ir ieguvusi bakalaura un maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijā un pašlaik turpina strādāt pie doktora disertācijas par Latvijas trimdas mākslu ASV (1948–1990). Kopš 2013. gada Silapētere ir Latvijas Laikmetīgās mākslas centra kuratore un projektu vadītāja. Šobrīd viņa strādā pie starptautiska pētniecības projekta "Neuzrakstītie stāsti – sieviešu mākslinieču arhīvi", 2020. gadā sarīkojot izstādi "Atceros, tātad esmu. Neuzrakstītie stāsti: mākslinieču arhīvi" LNMM. Nesen īstenotie pētniecības projekti ietver "Pārnēsājamās ainavas" par latviešu trimdas un emigrācijas mākslu 20. gs., kura ietvaros kūrētas izstādes "Pārnēsājamās ainavas" LNMM (2018), "Unweaving the Iron Curtain" District Berlin (2019) un "Memories and Imaginaries of Refugee Modernism" Džeimsa galerijā (James Gallery), Ņujorkā (2019). Šobrīd norit darbs pie publikācijas sagatavošanas "Pārnēsājamās ainavas. Latvijas trimdas

mākslas vēstures" (izdevējs: K. Verlag). Silapēteres izpētes lauks un intereses saistītas ar trimdas un migrācijas mākslu, kā arī identitātes un piederības aspektiem.

**WHEN YOU ENTER THE BARREN NEW YORK,
YOU WILL SHARE OUR OPINION:
WE MUST AFFOREST IT!¹**

The networks and connections that flourished in the post-war United States have shown that internationalizing dynamic within the country led it to become a centre of the art world. But what did it exactly mean to be part of this scene and what did it mean to become an 'American artist' if we acknowledge different identities and intercultural relationships within the American art and culture system? While rethinking these questions I will discuss the Latvian literate and artist collective Hell's Kitchen and separate its artists who in the internationalized art system that they were part of both tried to reinterpret their national history, culture and identity narratives and 'refused' to become part of the artistic production system that was dictated by dominating culture.

In the Latvian exile history, the Hell's Kitcheners are surrounded by many myths that have also created an image of a bohemian group that experienced and lived through the unbelievably beautiful and creative life of the New York City. Unfortunately, the group's activities were never systematically documented leaving space for speculation. While studying their archives we see that contrary to the created image (mostly by Latvian society that was isolated from the global processes during the Soviet era), it was not the New York City and its art infrastructure important to their work, but the collective and the support it offered. The group to its members served as a laboratory that stimulated their individual work and created a platform for collaborations and a context in which they were able to strengthen their positions in the art world and put forward their ideas in their new environment.

The paper focuses on the work of the writer, collector and curator Mudīte Austriņa (1924–1991) and the artistic strategies of painters Daina Dagnija (1937–2020) and Rolands Kaņeps (1925–2011) registering ideas and values that developed and were strengthened by the artists blending national identity with the New York and the United States artistic movements.

Keywords: exile, belonging, national identity, internationalism, New York City.

ANDRA SILAPĒTERE

Latvian Centre for Contemporary Art

Bio and academic interests: Andra Silapētere earned her BA and MA at the Art Academy of Latvia and is now working on her PhD Thesis on Latvian exile art in the U.S. (1948–1991). Since 2013 she has been a curator and project manager at the Latvian Centre for Contemporary Art (LCCA) where she is currently programming and curating the international research and exhibition project Not Yet Written Stories – Women Artists' Archives Online in 2020 preparing an exhibition I Remember, Therefore I Am. Unwritten Stories. Woman Artist Archives at the Latvian National Museum of Art. Her recent projects include Portable Landscapes about Latvian migration and exile art throughout the 20th century, as part of which she co-curated the exhibitions Portable Landscapes at the Latvian National Museum of Art (2018), Portable Landscapes: Unweaving the Iron Curtain at District Berlin (2019) and Memories and Imaginaries of Refugee Modernism at the James Gallery in New York (2019). Now she is working on a publication Portable Landscapes. Latvian Exile Art Histories (publisher: K.Verlag). Silapētere's field of research and interests include topics of exile and migration in art, as well as aspects of identity and belonging.

1 (Gunars Saliņš. Apmežosim Ņujorku [Let's Afforest New York]. Jaunā Gaita. Nr. 20. 1959.)

THE WORK OF ART IN THE AGE OF DIGITAL REPRODUCTION: ANALYSIS OF THE OPPORTUNITIES AND RISKS PROVIDED BY TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF VISUAL ARTS

Digitalisation, visual arts and the internet have created many opportunities due to mutual synergy; however, certain risks have also emerged. As art enters digital platforms, it is no longer tied to a physical object. The further path of the visual art is influenced by anyone who views, downloads or otherwise uses the image for their own needs. On the bright side, it provides opportunities for a wider audience to access the visual arts. However, the journey of art in the binary jungle seems to be almost untraceable. Lev Manovich, a researcher of the impact of digitalization, also emphasizes that the digital environment as a medium creates both opportunities and risks. Artist, filmmaker and researcher Hito Steyerl, at the same time, emphasizes that digitalisation has led to a loss of control over the use of artwork, the transfer of information and the preservation of quality, which poses significant risks. Also, the aura that Walter Benjamin talks about at the beginning of the 20th century in the context of the mechanical revolution, might be threatened if the work of art is transferred to the digital environment. However, with the emergence of visual art forms designed exclusively for the virtual environment, digital reality is becoming a wonderland for any art lover. Moreover, since the rise of crypto-art, digitized and digital art has been traceable – perhaps even more effectively than ever before. At a time when technologies are continuously evolving and the world is experiencing a pandemic that is forcing us to switch to the digital environment, various aspects of digitalisation's impact on visual art have to be assessed. The author will examine different aspects, such as accessibility, democratization of art, networking, quality of the image and the 'aura' of the visual arts in the digital environment.

Keywords: digitalization, digital environment, reproduction, medium, digital art.

DĀRTA PURVLĪCE

Art Academy of Latvia, MA, Theory and History of Art

Bio and academic interests: along with digital art, which is quite recent, Dārta Purvlīce is interested in modern art, especially due to the fact that modern art can be considered as an important source for impulses for the digital art to occur. In the context of digitalization, it is important to distinguish three different areas of interest that are interconnected, but each in itself is broad enough for research: digital art, the reproduction of visual art in the digital environment and the transformation of art under the influence of digitization. Along with the interest in the research of art and innovative forms of creativity, Dārta Purvlīce is interested in legal aspects related to copyright and art reproduction.

MĀKSLAS DARBS TĀ DIGITĀLĀS REPRODUCĒJAMĪBAS LAIKMETĀ: TEHNOLOĢIJU SNIEGTO IESPĒJU UN RISKU ANALĪZE VIZUĀLĀS MĀKSLAS KONTEKSTĀ

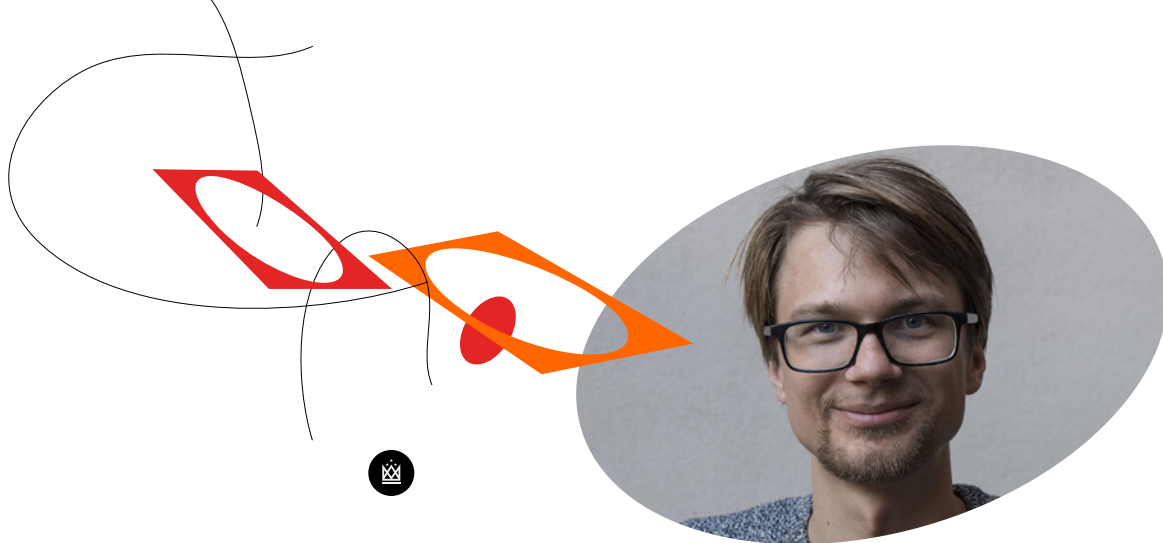
Digitalizācija, vizuālā māksla un internets savstarpējā sinerģijā ir radījuši daudz jaunu iespēju, tomēr neiztrūkstoši ir arī riski. Mākslai nokļūstot digitālajās platformās, tā vairs nav piesaistīta fiziskam objektam. Tālāko vizuālās mākslas ceļu ietekmē ikviens, kurš attēlu apskata, lejupielādē vai citādi izmanto savām vajadzībām. Pozitīvi, ka tas sniedz iespējas plašākai publikai piekļūt vizuālajai mākslai. Tajā pašā laikā mākslas tālākais ceļojums binārajos džungļos, šķiet, kļūst gandrīz neizsekojams. Par to runā arī digitalizācijas ietekmes pētnieks Ļevs Manovičs, kurš uzsver, ka digitālā vide kā medijs rada gan iespējas, gan riskus. Savukārt māksliniece un pētniece Hito Šteierle apgalvo, ka digitalizācijas ietekmē tiek zaudēta kontrole pār mākslas darba izmantošanu, informācijas nodošanu un kvalitātes saglabāšanu, kas rada riskus. Kā arī aura, par ko Valters Benjamins runā jau 20. gadsimta sākumā, tiek apdraudēta, ja darbs tiek pārnests uz digitālo vidi. Tomēr, rodoties vizuālās mākslas formām, kas ir paredzētas tikai un vienīgi virtuālajai videi, digitālā realitāte kļūst par leiputriju ikvienam mākslas cienītājam. Turklāt kopš kriptomākslas uzplaukuma arī digitalizētajai un digitālajai mākslai ir iespējams izsekot – iespējams, pat efektīvāk, kā tas bijis jebkad līdz šim. Laikā, kad tehnoloģijas nepārtraukti attīstās un pasauli satriekusi pandēmija, kas liek pievērsties digitālajai videi, ir jāizvērtē dažādi digitalizācijas ietekmes aspekti. Autore pētīs pieejamību, mākslas demokratizāciju, savstarpēju sasaisti, attēla kvalitāti un vizuālās mākslas "auru" digitālajā vidē.

Atslēgvārdi: digitalizācija, digitālā vide, reprodukcija, medijs, digitālā māksla.

DĀRTA PURVLĪCE

Latvijas Mākslas akadēmija, Mākslas teorijas un vēstures maģistrantūras programma

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: līdzās digitālajai mākslai, kas ir pavisam nesena, Dārta Purvlīce interesējas par moderno mākslu, jo sevišķi tādēļ, ka modernās mākslas pirmssākumos meklējami impulsi digitālās mākslas tapšanai. Saistībā ar digitalizāciju nozīmīgi ir nošķirt trīs dažādus interešu laukus, kas savstarpēji ir saistīti, tomēr katrs pats par sevi pietiekami plašs izpētei – tā ir digitālā māksla, vizuālās mākslas reproducēšana digitālajā vidē un mākslas transformācija digitalizācijas ietekmē. Paralēli interesei par mākslas nozīmi un radošuma inovatīvajām formām Dārta Purvlīce pievēršas arī ar autortiesībām un mākslas reproducēšanu saistīto juridisko aspektu izpētei.

ART AND CINEMA IN MY CREATIVE WORK

Because of the fact that art market does not exist in Latvia, painters and other artists have to do other jobs that are not really suitable for artists. Because all artists need to eat and buy products of hygiene and a place to sleep, they cannot survive in Latvia unless they do jobs that are not related to their profession. The author was lucky enough to be part of cinema halturas ('haltura' n. secondary work about which one is not serious or to which one is not fully committed; hackwork, moonlighting, freelancing. Also attrib. Editorial Note: In Hebrew, הרוטלה . In Russian, халтуры).

Taking into account his experience, the author will tell how cinema and visual art (painting, sculpture and graphic art) are combined to make commercials or some standard Hollywood or Art House cinema.

For many years as a student and also as a graduate, the author has done these types of halturas in cinema and also other types of jobs, simply to survive. The author thinks it is also common in other countries. Maybe some students earn their living by working long hours in McDonald type of companies. Of course, that is a very good experience to know how to provide living for themselves, but does it really help students to get better grades? Sadly, in Latvia it is not possible, because the art market does not exist. The closest art market in the Baltics is ARTVILNIUS Art Fair. The big question emerges – who is responsible for the art market in Latvia?

Keywords: art, survival, cinema, market, merging.

ANSIS ROZENTĀLS

Art Academy of Latvia

Bio and academic interests: in 2018 Ansis Rozentāls graduated from the Department of Painting at the Art Academy of Latvia with a Master's degree. He has been regularly participating in group exhibitions in Latvia, Lithuania, Estonia, Germany, China, Belgium, and Egypt since 2009. In 2013, he worked in advertising and in the feature film Homo Novus based on the novel by Anšlavs Eglītis, where he was one of the artists and authors of paintings. As an artist's assistant, he had the honor to work in the film City by the River directed by Viesturs Kairiņš. Previous creative and practical work experience is also related to organizational and administrative work. In addition to other works, Ansis Rozentāls is responsible for organizing several exhibitions and art events. He has also worked as a graphic designer at Forum Cinemas LV. Currently he works at the Art Academy of Latvia in the Department of Drawing and the IT Department. It provides a broad insight into modern technology and computer science. He has created exhibition concepts, as well as translated art texts.

foto: Reinis Hofmanis

ARHITEKTA VLADIMIRA ŠERVINSKA INTERPRETĀCIJAS PAR VĒSTURISKO ARHITEKTŪRU

Kultūru hibriditātes kontekstā savdabīgs un spilgts piemērs ir arhitekta Vladimira Šervinska (1894–1975) profesionālā darbība. Viņa jaunrades rokrakstā, apvienojot dažādu stilu un tautas celtniecības motīvus, vērojamas kultūras hibriditātes pazīmes. V. Šervinskis ir arhitekta un Rīgas amatniecības skolas direktora Maksa Šervinska (1859–1909) dēls.

M. Šervinskis dzimis Austrumprūsijā poļu muižnieku bēgļu ģimenē, tēvam Karlam Šervinskim apprecoties ar prūsieti Annu Bornu.

V. Šervinska māte Olga Simonsone (1862–1918) cēlusies gruzīnu inteliģences vidē, ar dziļām saknēm pareizticībā. Lai arī V. Šervinskī ģenētiski rit vairāku tautu asinis, tomēr vēstures annālēs viņa identitātes traktēšanā ieviesusies kļūdaina informācija. V. Šervinska saistība ar krievvalodīgo inteliģences korporāciju Fraternitas Arctica un darbs Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Sinodes arhitekta amatā ļāvusi padomju okupācijas perioda ierēdniecībai darbavietu uzskaites grāmatā kā tautību minēt "krievs", un ar šādu nacionālo izcelsmi viņš tiek identificēts joprojām. Taču viņa profesionālā darbība un rokraksts liecina par iestrādēm vairāku kultūru diapazonā.

Iespaidus un interesi par historisma perioda arhitektūru V. Šervinskis mantojis no tēva, kā arī iespaidojies no unikālās Rīgas 700 gadu jubilejai veltītās izstādes, kurā M. Šervinskis ielika ne mazums rūpju, realizējot visdažādākos arhitektūras paraugus. Sabiedriskajās celtnēs, īres namos un savrupmāju projektos, lielākoties Rīgā 20. gadsimta 20.–30. gados, V. Šervinskis izvēlējās izmantot tolaik Rietumu pasaulē moderno funkcionālisma stilistiku. Pateicoties Padomju ideologu rekomendētajai orientācijai uz minimālisma, taupības un atturības estētiku, arhitekts savu funkcionālisma perioda stilistikā trenēto rokrakstu varēja piemērot arī okupācijas gadu arhitektūras projektos.

Ar konferences pētniecisko ievirzi saistītie kultūru hibriditātes aspekti izpaužas V. Šervinska sakrālās arhitektūras un Jaunogres vasarnīcu projektos. Vasarnīcu arhitektūrā V. Šervinskim patīcis kombinēt iezīmes no Šveices stila namiņiem, apvienojot tos ar elementiem no nacionālā romantisma estētikas, galvenokārt krievu stila variācijām, aizgūstot tās Krievijas ziemeļu arhitektūras paraugus.

Līdzvērtīgas iezīmes izpaužas dievnamu arhitektūrā, meklējot radniecīgo krievu stilā un tradicionālajā Krievijas ziemeļu etnogrāfiskajā arhitektūrā, kurai ievēriību arhitekts pievērsa jau studiju gados un vēlāk papildināja ar ekspedīciju iespajdiem. Savos projektos V. Šervinskis tiecās pēc stilizētas romantizācijas, pārņemot no krievu etnogrāfiskās celtniecības dekoratīvos elementus. Lai arī iespaidu gūzma bijusi daudzveidīga, V. Šervinska jaunrade liecina par prasmi tos kvalitatīvi apvienot, turklāt adaptējot tradicionālajai Latvijas arhitektūras videi.

Atslēgvārdi: Latvijas arhitektūra, sakrālā arhitektūra, krievu stils, etnogrāfija, Krievijas ziemeļu arhitektūra.

KATRIONA LUĪZE ROŽLAPA

Latvijas Mākslas akadēmija

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Katrionas Luīzes Rožlapas akadēmiskās intereses un darbība saistīta ar arhitektūru – gan vēsturisko, gan jaunākajos laikos tapušo un topošo. Interese par vēsturisko arhitektūru aptver Latviju, sākot no 19. gadsimta vidus, saistot arī ar Krievijas Impērijas arhitektūru laika posmā no 19. gs. 30. gadiem līdz Pirmajam pasaules karam. Krievijas arhitektūras pētniecība saistīta galvenokārt ar krievu un neokrievu stilu, kas savukārt izriet no Krievijas vēsturiskās arhitektūras un etnogrāfijas. Mūsdienu arhitektūras aptveršana un pētīšana saistīta ar Latviju un ir tiešā saskarē ar profesionālo darbību kultūras mantojuma nozarē.

BOHĒMIJAS STIKLA ZARU LUSTRAS TAGADĒJĀ LATVIJAS TERITORIJĀ 18. GADSIMTA BEIGĀS

18. gadsimtā Bohēmijas ziemeļu daļā attīstījās stikla zaru lustru izgatavošana. Bohēmijas stikla meistari attīstīja šo lustru tipu – gandrīz pilnībā no stikla izgatavotās lustras, kuru konstrukcijas pamatā ir dzelzs serde. Uz tās ir nostiprinātas koka pamatnes, kurās ievietoti sveču un dekoratīvie stikla zari. Stikla zari bija rotāti ar stikla piekariem, kas bija raksturīgi 18. gadsimta franču tipa lustrām. Tās bija dažādas ozollapu formas variācijas, ko papildināja stikla rombi, bumbiņas, lilijas, zvaigznes un vīnogas. Dekoratori bija gan iekārti, gan arī uzsprauti un augšupvērsti. Lustru detaļas varēja būt izgatavotas vairākās dažādās darbnīcās – metāla konstrukcija vienā, bet stikla detaļas citās. Dažkārt stikla zaru lustras komplektēja to tirgotāji, tāpēc vienā lustrā varēja būt dažādas kvalitātes un dažādās stikla darbnīcās izgatavoti dekoratori. Bohēmijas stikla darbnīcu izstrādājumus, tostarp arī stikla zaru lustras, bagātīgi eksportēja uz visu Eiropu, tā kavējot šo zemju vietējās amatniecības attīstību. Jau kopš 17. gadsimta tā sauktās ziemeļvācu zemes, tajā skaitā arī tagadējā Latvijas teritorija, bija viens no pirmajiem un intensīvākajiem tirdzniecības virzieniem Bohēmijas stikla ražotājiem un tirgotājiem. Bohēmijas stikla priekšmetus, iespējams, tostarp arī stikla zaru lustras, iveda un tirgoja Rīgā, Liepājā un Jelgavā. Bohēmijā izgatavotās stikla zaru lustras bija parocīgas to eksportam un tālai transportēšanai. Tās varēja vienkārši izjaukt un to detaļas salikt salmos koka kastēs. Ja ceļā kāda to stikla detaļa tika bojāta, stikla zaru lustru konstrukcijas pielāva to vienkārši nomainīt ar citu. Līdz mūsdienām Latvijā ir saglabājušās vairākas Bohēmijā 18. gadsimta beigās izgatavotas stikla zaru lustras, kas savulaik ir atradušās baznīcās, bet tagad ir Rundāles pils muzeja krājumā. Pilnīgākais un ar visvairāk oriģinālajām detaļām saglabājies ir trīs lustru komplekts no Spāres luterāņu baznīcas. Pa vienai saglabājušās lustras no Lielsalacas luterāņu baznīcas, Gaiķu (Muižciema) luterāņu baznīcas un Līvberzes katoļu baznīcas.

Atslēgvārdi: dekoratīvā māksla, stikla zaru lustras, Bohēmija, stikls, 18. gadsimts.

KRISTĪNE BUDŽE

Latvijas Mākslas akadēmija, Mākslas zinātnes doktorantūra, 3. kurss

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Kristīne Budže ir Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas zinātnes doktorantūras 3. kursa studente, kas strādā pie promocijas darba "Lustras tagadējās Latvijas teritorijas pilīs, muižās un baznīcās no 15. līdz 19. gadsimtam" (vadītāja Dr. art. Elita Grosmane). Kristīne ir Rundāles pils muzeja Galvenā krājuma glabātāja un Krājuma nodaļas vadītāja. Zinātniskās pētniecības interešu jomas ir arhitektūra un dekoratīvā māksla laika posmā no 17. gadsimtam līdz mūsdienām. Grāmatu "V*X Latvijas arhitektūra kopš 1991. gada" (izdota Rīgā: Nucleus, 2011) un "Tieši laikā. Dizaina stāsti par Latviju" (kopā ar Inesi Baranovsku, izdota Rīgā: Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, 2018) sastādītāja un redaktore.

TEKSTILMĀKSLAS JAUNRADES IESPĒJU VEICINĀŠANA STARPTAUTISKAJOS TEKSTILMĀKSLAS SIMPOZIJOS JŪRMALĀ (1974–1993)

Padomju periodā realizējot starpvalstu kultūras sadarbības veicināšanas projektu, kopš 1974. gada Jūrmalā Mākslas fonda jaunrades namā "Dzintari" aizsākās starptautisku tekstilmākslas simpoziju organizēšanas tradīcija.

Divdesmit gadu laikā tekstilmāksliniekiem notika septiņi tematiski un žanriski atšķirīgi simpoziji. Pirmā simpozija izveides iniciators Rūdolfs Heimrāts (1926–1992) raksturoja simpoziju ne tikai kā mēģinājumu izprast tekstilmākslas virzību, bet arī pētīt tekstiltehniku dažādību nacionālā rakstura un īpatnību kontekstā, salīdzinot ar Padomju Savienības un sociālistiskās sadarbības valstu Bulgārijas, Čehoslovākijas, Polijas, Rumānijas, Ungārijas un Vācijas etnisko kultūru tradīcijām. Simpozijus ilga divus mēnešus, un tā noslēgumā 31 dalībnieka darbus eksponēja Rīgā Aizrobežu mākslas muzejā. Neskatoties uz plašo simpozija rezonansi vietējā un starptautiskā mērogā, nākamais simpozijus norisinājās tikai pēc desmit gadiem. 1984. gadā mākslinieks un turpmāko simpoziju organizators Egils Rozenbergs (1948) idejiski iesāko pirmā simpozija ieceri turpināja, izvērsot plašāku starpvalstu dalībnieku sadarbību – līdzās toreizējām Padomju Savienības valstīm uzaicināja arī Ķīnas, Norvēģijas, Zviedrijas, Dānijas, Francijas, Kanādas un Amerikas Savienoto Valstu pārstāvjus, kā arī simpozija uzmanības centrā izvirzīja darba radīšanas procesu un eksperimentēšanu ar tekstiltehnikām un materiāliem.

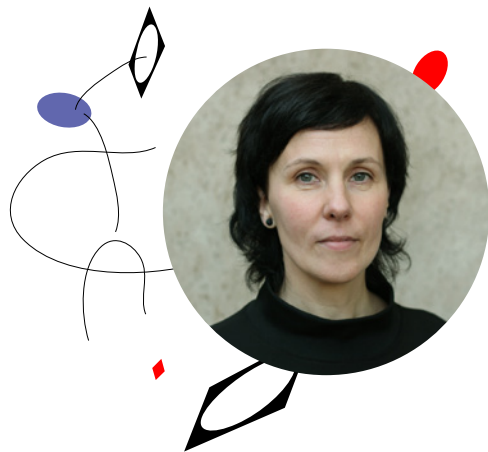
Mākslinieku dalība simpozijos joprojām ir aktuāla arī mūsdienās. Simpozija pamatideja – mākslinieku sadarbības veicināšana un iespēja iegūt praktisku pieredzi no nozares pārstāvjiem, lai paplašinātu profesionālo izaugsmi, arī jaunu darbu radīšana. Līdz šim latviešu profesionālā tekstilmāksla kultūru mijiedarbes kontekstā nav aplūkota, bet to ir vērts darīt, jo simpozija novatoriskā pieeja radošajai sadarbībai kļūst par būtisku atzaru nozares turpmākajā attīstībā. Šī referāta mērķis, pārskatot Starptautiskā tekstilmākslas simpozija publikācijas periodikā, intervijas un izstāžu katalogus, ir vēlme noskaidrot, vai pastāvēja saikne starp simpozija laikā gūto pieredzi, analizējot, kā mākslinieki to piemēroja turpmāko tekstiliju izveides radošajās izpausmēs.

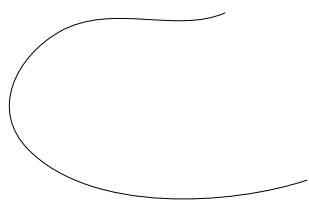
Daudziem latviešu māksliniekiem – Rutai Bogustovai, Ainaī Muzei, Egilam Rozenbergam, Baibai Osītei, Edītei Pauls-Vīgnerei, Pēterim Sidaram, Lijai Ragei, Dzintrai Vilks u.c. – dalība Starptautiskajā tekstilmākslas simpozijā kļuva ne tikai par iedvesmas avotu, bet arī par atskaites punktu publicitātei un turpmākiem panākumiem starptautiskā mērogā.

ELĪNA VEILANDE-APINE

Latvijas Mākslas akadēmija, Mākslas zinātnes doktorantūra

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Elīna Veilande-Apine darbojas gan kā māksliniece, gan pētniece. Mākslas jomā attieksmi un piesaisti tekstilmākslai ir veidojuši dažādi aspekti, kurā saistošas ir aizvien jaunas un alternatīvas iespējas mijiedarbībā ar noteiktu domāšanas praksi māksliniecisko paņēmienu iespēju un metožu izmantošanā – vai nu transformējot senu un tradīcijās balstītu tehniku jaunās, vai tās savstarpēji sintezējot, lai nonāktu pie inovatīviem paņēmienu, materiāliem un konceptuālām interpretācijām tekstildarbā. Pētniecības jomā Elīnai Veilande-Apinei ir vēlme veicināt viedokļrakstus periodikā un zinātniskajā literatūrā. Elīna Veilande-Apine ir Latvijas Tekstilmākslas asociācijas valdes locekle, viņa ir izveidojusi asociācijas interneta vietni un uztur tās saturu. Lasa lekcijas LMA tekstilmākslas specialitātē.

**VERDĪRA LATVIJAS
TEKSTILMĀKSLĀ. RŪDOLFA
HEIMRĀTA, EDĪTES PAULS-VĪGNERES,
AINAS MUZES UN ILMAS AUSTRĪNAS
PIEREDZE**

20. gadsimta 80. gados Latvijas tekstilmākslā īpaši atzīmējams notikums bija darbs pie LPSR Kultūras ministrijas pasūtījuma, kas paredzēja izstrādāt četras sienassegas Rundāles pils muzeja atjaunoto telpu interjeram. Būtisks radošā darba noteikums bija vismaz daļēja atbilstība 18. gadsimta gobelēntehnikā austo sienassegu stilistikai un izpildījuma veidam. Šo pasūtījumu uzņēmās izpildīt četri tekstilmākslinieki – Latvijas Mākslas akadēmijas profesors Rūdolfs Heimrāts, Edīte Pauls-Vīgnere, Ainas Muze un Ilma Austrīņa. Lai pēc iespējas tuvinātos franču un beļģu audēju oriģināliem, tekstilmākslinieki pievērsās padziļinātai vēsturisko tekstilju izpētei, noskaidrojot laikmetam raksturīgo krāsu lietojuma īpatnības, kompozicionālos principus un tehniskā izpildījuma nianšes.

Vēsturiski šādu audumu tapšana nozīmēja radošā darba sadalījumu starp mākslinieku un amatnieku-audēju, kur mākslinieka uzdevums bija izstrādāt auduma metu, bet tā turpmākā realizēšana materiālā notika profesionālu audēju izpildījumā. Šo sienassegu raksturīga pazīme ir smalkā auduma struktūra, kas ļāva atveidot gleznojumu iespējami tuvu oriģinālam, bet izpildes ziņā bija laikietilpīga un dārga. Šajā ziņā, lai arī laikmetīgās versijas izpilde nenozīmēja 17. vai 18. gadsimta prototipu tiešu kopēšanu, apņemšanās vienpersoniski izstrādāt un noaust atbilstoša līmeņa audumu Latvijas tekstilmāksliniekiem izvērtās par īpašu pārbaudījumu. Pasūtījuma realizācija kopumā ilga vairāk nekā septiņus gadus. Viens audums tā arī palika nepabeigts.

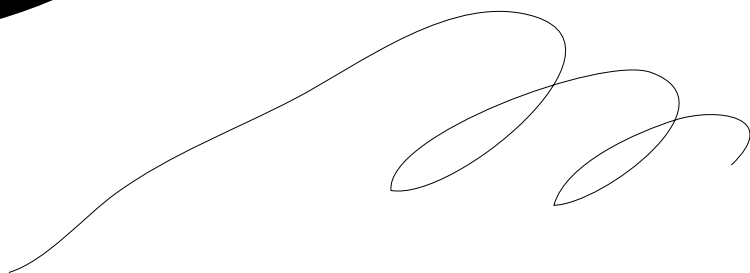
Šobrīd trīs sienassegas atrodas Rundāles muzeja kolekcijā. Pēc vizuālā satura tās raksturojam kā verdīras jeb austas ainavas. Sienassegas nav pieejamas vispārējai publiskai apskatei. Referāta mērķis ir sniegt ieskatu Rundāles pils interjeram austo sienassegu tapšanas procesā, raksturot to vizuālo saturu un tehniskās kvalitātes, kā arī akcentēt šo tekstilju lomu pasūtījuma realizācijā iesaistīto tekstilmākslinieku radošajā darbā un starpkultūru saskarsmes pieredzē kopumā. Pētījuma veikšanā izmantotā metodoloģija ietver lietisko un rakstīto avotu analīzi, intervijas un biogrāfisko un vēsturisko datu izpēti.

Atslēgvārdi: tekstilmāksla, ainava, austa glezna, Heimrāta skola, gobelēntehnika.

RITA ĻEGČIĻINA-BROKA

Latvijas Mākslas akadēmija, Mākslas zinātnes doktorantūra, 2. kurss

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Ritas Ļegčiļinas-Brokas, Mg. Art. akadēmisko interešu lokā ir tekstilmākslas vēsture, ainava un vietas izjūta.

RESTAURĀCIJAS KONCEPCIJA: VARAKĻĀNU MUIŽAS MONUMENTĀLĀS GLEZNICĪBAS RESTAURĀCIJA

Restaurācijas process objektos noris pēc kontinuitātes principa – viens objekts var tikt atjaunots vairākas reizes noteiktā laika periodā. Restaurācijas metodikas un biežuma izvēle var būt atkarīga no vairākiem faktoriem, piemēram, restauratora kvalifikācijas, profesionālajām zināšanām, pasūtītāja vēlmes, kopienas ideoloģiskajiem uzskatiem, materiāltehniskā nodrošinājuma, atmosfēras ietekmes u.c. Veicamo darbu metodikas izvēle balstās uz zinātnisko izpēti, kam var būt izšķiroša nozīme metodes un materiālu izvēlē. Tomēr tas viss ir pakārtots restaurācijas koncepcijai, kas ir primāri izstrādājama kompozicionāli, tehniski un arhitektoniski komplicētos objektos.

Varakļānu muižas pasūtītājs bija Jans Jenžejs Juzefs Borhs (1713–1780). Muiža tika celta no 1783. līdz 1789. gadam, un to mantoja J. J. J. Borha dēls Mihaels Johans Borhs (1753–1810). Ņemot vērā politiskās un ekonomiskās pārmaiņas 20. gs. otrajā pusē, ēkā atradusies Varakļānu izglītības iestāde. Ilgstoši nebija veikti remonta darbi, kā rezultātā ēkas tehniskais stāvoklis bija apmierinošs. Muižas interjers laika gaitā pārveidots, aizkrāsojot dekoratīvi ornamentālos griestu un sienu gleznojumus. 21. gs. sākumā atsedza 18. gs. beigu neoklasicisma stila dekoratīvās glezniecības fragmentus sausajā apmetumā, kam steidzami bija nepieciešama konservācija, jo gleznojumi bija stipri bojāti no sārmainas vides un mehāniskas iedarbības. Vēlākā laika periodā tika atklāti monumentālie gleznojumi vairākās telpās. Ēku apsaimniekoja Varakļānu novada muzejs. Muzeja ierobežotie finanšu resursi nevarēja nodrošināt monumentālās mākslas saglabāšanas apstākļus, kā arī ēkas piemērošana muzeja funkcijām bija apgrūtināta.

Līdz šim veiktā izpēte atklāja Latvijas kontekstā unikālus gleznojumus. Grāfs M. J. Borhs, izziņas nolūku vadīts, 18. gs. otrā pusē devās uz Itāliju un Maltu, kur ietekmējās no šo valstu reģionu mākslas. Atgriežoties Latvijā, Borhs pasūtīja sienu gleznojumus ar ceļojumā redzētajiem motīviem. Katrā muižas telpā atsegti gleznojumi tematiski atšķiras. Tāpat, veicot atsegumus, atklājās vairāki 18. gs. beigu krāsu slāņi, kas liecina par pārgleznojumiem jau M. J. Borha laikā.

21. gs. sākumā telpā Nr. 1 tika veikta dekoratīvi ornamentālo sienas gleznojumu daļas restaurācija – restaurēti supraporti, kā arī vairākās telpās nodrošināta konservācija. Konservācijas un restaurācijas darbības veiktas fragmentāri un bez vienotas koncepcijas, kā rezultātā kopējais iespaids ir sadrumstalots. Izpratnes un konceptuālu darbību kopuma trūkums kavē ēkas kā kultūrvēsturiski nozīmīga objekta restaurācijas un attīstības iespējas.

Atslēgvārdi: restaurācija, monumentālā glezniecība, Mihaels Johans Borhs, Varakļānu muiža.

INĀRA BULA

Latvijas Mākslas akadēmija

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Ināras Bulas akadēmiskās intereses skar restaurācijas vēsturi, tās attīstību, inovācijas un kultūras mantojuma saglabāšanu. Ināra Bula darbojas kultūras mantojuma aizsardzības jomā.

"TĒLNICĪBAS KVADRIENNĀLE RĪGA" (1958–2000): BALTIJAS VALSTU MĀKSLAS KONTEKSTS

Tēlniecības kvadriennāle Latvijā ir viens no lielākajiem tradicionālajiem un regulārajiem pasākumiem, kas turpinās līdz mūsdienām. Autore iepazīstinās ar šo vērienīgo vizuālās mākslas projektu, kurā piedalījās visu Baltijas republiku Mākslinieku savienību izvirzītie tēlnieki. "Tēlniecības kvadriennāle Rīga" pirmssākumi datējami ar 1972. gadu, kaut PSRS Monumentālās mākslas plāna īstenošanai Latvijas Padomju Sociālistiskajā Republikā jau 1958. gadā notika liela tēlniecības izstāde, kuras ietvaros izkristalizējās ideja par regulāru Baltijas republiku tēlniecības izstādi ik pēc četriem gadiem.

Visās Baltijas Republikās iniciēja regulārus pasākumus: Viļņā – Glezniecības triennāli, Tallinā – Grafikas triennāli un Rīgā – Tēlniecības kvadriennāli, tādējādi izvēršas samērā cieša kaimiņu republiku mākslas dzīve.

Tēlniecības kvadriennāles vēsturi varētu iedalīt trīs lielos posmos, kas saistīti ar Latvijas politisko situāciju. Padomju Savienības laikā veidotās tēlniecības kvadriennāles 1972., 1976., 1980., 1984. un 1988. gadā organizēja Latvijas PSR Mākslinieku savienība kopā ar Maskavas PSRS Mākslinieku savienību. Protams, ka lielo izstāžu tematika bija samērā brīva, bet politisko funkcionāru noteikta un uzraudzīta. Baltijas republiku tēlniecība tika eksponēta kopā ar Maskavas un Ļeņingradas tēlniekiem. Vēlāk uz kvadriennāli bija uzaicinātas Kaukāza republikas, lai veicinātu mākslinieku apriņķi, draudzību un radošās diskusijas. Tamdēļ paralēli tēlniecības izstādēm, kas notika Rīgā, organizēja konferences, kurās apsprieda mākslas statusu, tēlniecības virzību un republiku mākslas atšķirības.

Autore prezentācijā akcentēs nesenāko pasākumu norisi. Pēc 2000. gada, kad Mākslinieku savienībai bija ļoti ierobežoti finansiālie līdzekļi, pasākuma organizēšanu pārņēma biedrība "Mākslas menedžmenta un informācijas centrs". Biedrību vadīja divi radoši Latvijas tēlnieki – Aigars Bikše un Kristaps Gulbis. Viņu vadībā "Tēlniecības kvadriennāle Rīga" ieguva papildu finansējumu no ES programmas "Kultūrai 2000", un bija iespējams organizēt patiešām ievērojamu pasākumu – ar 25 valstu un 60 mākslinieku dalību. Vēl 2008. gada pasākumu organizē abi tēlnieki kopā, līdz 2012., 2016. un 2020. gada kvadriennāles paliek tikai Aigara Bikšes uzraudzībā.

Izvērtējot ik četrus gadus notiekošos pasākumus, līdz 2016. gadam var izsekot Baltijas mākslas dzīves kultūras norisēm, to izmaiņām gan idejiski, gan finansiāli, ņemot vērā tēlniecības nozares aktualitātes.

Atslēgvārdi: tēlniecība, kvadriennāle, triennāle, biennāle.

MĀRA ĀDIŅA

Latvijas Mākslas akadēmija

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Māras Ādiņas akadēmisko interešu lokā ir tēlniecība, aptverot gan Latvijas, gan pasaules ievērojamākos tēlniekus, sākot no impresionisma līdz konceptuālajai mākslai. Latvijas Mākslas akadēmijas tēlniecības apakšnozarē Māra Ādiņa pasniedz divus mācību kursus bakalaura programmā: "Ieskats Latvijas tēlniecībā" un "20., 21.gs. tēlniecība".

PATIESĪBU DAUDZBALSĪBA: KULTŪRU HIBRIDITĀTES SLĀŅI ELMĀRA SEŅKOVA TĪMEKĻIZRĀDĒ "IRĀNAS KONFERENCE" (2020)

Mūsdienu krievu dramaturga Ivana Viripajeva darbus ir iecienījuši daudzi režisori arī Latvijā. Lugā "Irānas konference" (2017) zinātniskā konferencē Dānijā satiekas Rietumu kultūras izcilākie prāti, lai spriestu par kādas citas valsts – Irānas – valsts un tās nācijas problēmām, cilvēktiesībām un reliģiju. Savukārt režisors Elmārs Seņkovs pandēmijas dēļ šo lugu iestudē ZOOM platformā. Tas ļauj vienuviet virtuāli satikties vienpadsmit aktieriem no septiņiem Latvijas teātriem.

Tīmekļa izrāde 2020. gada rudenī ieguvusi "Spēlmaņu nakts" balvu pandēmijas ietekmē jaunradītā kategorijā "Gada notikums digitālajā vidē". Tas apliecina teātra profesionāļu jomas atziņību darbam, kas ne vien pievēršas Rietumu un Austrumu kultūru sadursmes atainojumam, bet arī iezīmē teātra vēsturē spilgtu faktu, vienā izrādē līdzāsspēlējot septiņu Latvijas teātru aktieriem, ļaujot pieredzēt atšķirīgu teātra valodu saplūsmi vienā mākslas faktā.

Pētnieciskā darba mērķis ir analizēt, kādi kultūru hibriditātes slāņi atklājami iestudējumā "Irānas konference", vai un kādā veidā tie ietekmē teātra izrādes profesionālo kvalitāti, kādi kultūrspezifiski naratīvi ir izgaismoti izrādes dramaturģiskajā materiālā un kādi – tīmekļizrādes scenogrāfijā.

Atslēgvārdi: teātra valoda, digitālais teātris, kultūru sadursme, "Irānas konference", Ivans Viripajevs, Elmārs Seņkovs.

KITIJA BALCARE

Latvijas Universitāte; portāls LSM.LV

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Kitija Balcare (1986), Mg. sc. hum., Bc. sc. soc., teātra kritiķe ar vairāk nekā desmit gadu pieredzi izrāžu recenziju veidošanā drukātiem izdevumiem un tiešsaistes medijiem, tostarp žurnālam "Teātra Vēstnesis" un portālam "Kroders.lv". Pašreiz ir teātra kritiķe sabiedrisko mediju portālā LSM.LV. Veidojusi un vadījusi radio raidījumu par teātra procesiem "Remarka" Radio NABA ēterā. Līdzās interesei par teātri ikdienā darbojas žurnālistikā, specializējoties vides un ilgtspējas jautājumos. Pašreiz izstrādā pētnieciskā darba koncepciju studijām doktorantūrā vides cilvēkzinātnēs ar mērķi pievērsties ekoteātra fenomenam un ekonaratīvu izpētei teātra izrādēs Latvijā. Latvijas Teātra darbinieku savienības biedre. Plašāk: <https://www.lsm.lv/autors/kitija-balcare>.

HIBRIDITĀTE VAI SINTĒZE: RĪGAS STRĀDNIĒKU TEĀTRA (1926–1934) POLITISKĀS AKTIVITĀTES UN SKATUVISKĀS VIZUALITĀTES MODERNISMS

Rīgas Strādnieku teātris bija profesionāls teātra kolektīvs, kas darbojās Rīgā no 1926. līdz 1934. gadam, ap sevi pulcējot intelektuāļu, mākslas profesionāļu un entuziastu kopu un piesaistot progresīvi noskaņotu skatītāju loku. Rīgas Strādnieku teātris bija Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas veidots projekts; tas tika dibināts ar partijas centrālkomitejas lēmumu un turpināja

Rīgas Tautas augstskolas dramatiskās studijas un Rīgas Arodbiedrību Centrālbiroja dramatiskajā sekcijā iesākto darbu. Tas bija politisks pēc ieceres un modernistisks pēc formas.

Gadsimta sākuma politiskais teātris Latvijā bija līdzdalīgs starptautiskam kultūrpolitiskam fenomenam, kas formulēja, pētīja un komunicēja sava laika kreisās ievirzes progresīvās idejas. Latvijā gan politiskā teātra, gan modernisma idejas ieplūda no Krievijas un Rietumeiropas valstīm. Izmantojot Pītera Bērka terminoloģiju (Bērks Pīters (2009) Kultūru hibriditāte // Rīga: Mansards, 2013), to varētu raksturot kā "akomodāciju", aizgūtu ideju "izmitināšanu" Latvijas kultūrvidē.

Rīgas Strādnieku teātra scēniskās vizualitātes veidošanā aktuāls bija "sintēzes" jēdziens. Ap teātri pulcējušos intelektuāļu diskusijas ietvēra tādus konceptus kā "sceno-plastika", "sintētiski konstruktīvais skatuves tērps", "konstruktīva spēle", "kolektīva sadarbība izrādes veidošanā", "deju koris", "kora daiļruna". Teātra darbā iesaistījās mākslinieki modernisti – Niklāvs Strunke, Romans Suta. Inovācijas scenogrāfijā ieviesa Herberts Līkums, Mihails Jo u.c. Zīmīgi, ka viena no inovācijām scēniskās vizualitātes veidošanā bija horeogrāfija – aktieru grupu darbība tika izmantota kā scenogrāfisks elements. Piemēram, horeogrāfs Sams Hiors ķermeņi uzskatīja par pašsynchronizējošu instrumentu, kas ļauj nodibināt kontaktu ar sevi un biedriskas attiecības ar partneriem.

Referātā autore detalizēti analizēs Ernsta Tollera lugas "Katlu uguns" iestudējuma piemēru, vizuālos un teātra tehniku aizguvumus no vācu ekspresionisma un krievu konstruktīvisma teātra. Aizguvumu sakausējums, politisko norišu artikulācija, jauno plastisko dejas formu ienešana dramatiskās izrādes vizuālajā valodā veidoja Strādnieku teātra hibriditāti. Kādi ir tās turpinājumi mūsdienu kontekstā?

Atslēgvārdi: Rīgas Strādnieku teātris, politiskais teātris, hibriditāte, sintēze, aktīvisms, līdzdalība.

SANITA DUKA

Latvijas Mākslas akadēmija

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Sanita Duka studē Latvijas Mākslas akadēmijas maģistrantūras programmā kuratoru specialitātē Mākslas vēstures un teorijas nodaļā. Izstrādājot maģistra darbu, pēta Rīgas Strādnieku teātra (1926–1934) estētisko koncepciju modernisma kontekstā, ko iecerēts izvērst, veidojot pārnesei uz māksliniecisko praksi laikmetīgās mākslas procesā. Šis projekts ietver multidisciplināru pieeju, kas apvieno vēstures, vizuālās mākslas, teātra, laikmetīgās dejas un performances izpēti. Pētnieciskās intereses saistītas ar līdzdalības mākslas praksi, sapludinot robežas starp mākslas darbu, performanci un ikdienas dzīvi. Mērķis ir analizēt procesus, kas veido mākslas darbu – mākslinieku radošās prakses, kolektīvo jaunradi un līdzdalību, līdzradīšanu skatītāja mentālajā un ķermeniskajā pieredzē, uzsverot, ka māksla rodas komunikācijā.

GRIĶU MEDUS. ATMIŅA KĀ PAŠIDENTIFIKĀCIJAS TEHNIKA LATVIJAS, EIROPAS UN ASV MĀKSLĀ 20.–21. GS. SĀKUMĀ

Autore izvirza hipotēzi, ka atmiņa ir pašidentifikācijas tehnika, kas veidojas, sekojot robežlīnijai starp diviem atmiņas tipiem – individuālo un kolektīvo. Autori interesē, kā šī tēma tiek reprezentēta Latvijas mākslā un kā tā sasaucas ar Eiropas un ASV mākslinieku praksi. 20. gadsimtā cilvēce ir piedzīvojusi nežēlīgus totalitāros režīmus,

rasistisku un nacionālistisku politiku, genocīdu, pasaules karus, kā arī smagu demokrātijas un totalitārisma cīņu. Tāpēc 21. gadsimta sākums (simboliskā robežšķirtne ir 1989. gads, kad krita Berlīnes mūris un faktiski beidzās Aukstais karš) kļuva par daudzu nāciju psihoterapeitiskas rehabilitācijas laiktelpu – visplašākajām cilvēku masām bija nepieciešams apzināties, pieņemt un sadzīvot ar šo dramatisko pieredzi. Mūsdienās tiek aktīvi veidota jaunā memoriālā kultūra. Visas šīs tēmas un atmiņas formas tiek atspoguļotas un reprezentētas arī vizuālajā mākslā. Galvenā problēma, pētot atmiņas fenomenu, ir atmiņas efemērais, nedrošais raksturs, plūstamība, nekonkrētas robežas starp individuālo un kolektīvo naratīvu, atmiņas mitoloģiskums, ārkārtīgi sarežģīta un daudzslāņaina atmiņas struktūra; tāpēc dažreiz ir grūti saprast, cik patiesa ir mūsu identitāte, cik daudz to ir ietekmējusi sabiedrībā esošā memoriālā kultūra un cik daudz tajā ir individuālās atmiņas "artefaktu" un kolektīvās atmiņas ideoloģijas vai mītu. Projekta praktiskajā daļā tiks veidotas trīs gleznu sērijas un instalācijas: "Emma", "Rihards" un "Griķu medus", kuras būs veltītas mēģinājumam rekonstruēt, izmantojot mākslinieciskos izteiksmes līdzekļus, divu Latvijas valsts un vēlāk arī PSRS pilsoņu – Riharda Krūmiņa un Emmas Pommeres – atmiņas. Šie "parastie" cilvēki nav slavenības, Latvijā populāras vai plaši pazīstamas personas. Viņu dzīvi un likteni varētu raksturot kā ikdienas rūpju pilnu, taču pietiekoši tipisku 20. gs. specifikai. Trešā tēma, kas parādās projektā, ir Latvijas tēma. Latvija metaforiski tiek salīdzināta ar "griķu medu" – dabisku, nesamākslotu, īstu dabas produktu ar nedaudz rūgtenu garšu.

Vairākos pētījuma aspektos autore saskata hibriditātes tēmu. Projekta ietvaros tiks kombinēti teorētiskie pētījumi un praktiskie radošās darbības rezultāti; mākslas darbus un instalācijas veidojot, tiks izmantoti biškopības materiāli un produkti; cilvēku atmiņu "artefakti" tiks izmantoti kā pamats jaunu mākslas darbu veidošanai. Pašidentifikācija tiks analizēta kā divu atmiņu veidu – individuālās un kolektīvās – kopprodukts.

Atslēgvārdi: atmiņa, kolektīvā atmiņa, individuālā atmiņa, memoriālā kultūra, pašidentifikācija, māksla, empātija, medus, Latvija.

ANNA POMMERE

Latvijas Mākslas akadēmija

Profesionālās doktorantūras programma mākslās

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Anna Pommere jaunradē pievēršas dažādu atmiņas aspektu pētīšanai un reprezentēšanai. Šie pētījumi ir saistīti ar pašrefleksiju par identitāti. Citu cilvēku atmiņu restaurācija un dzīves naratīva veidošana palīdz autorei noteikt esamības un identitātes robežas. Pamatmetode šajā procesā ir empātija. Autore kolekcionē dažādas lietas (pārsvārā attiecināmas uz laika periodu no 20. gs. sākuma līdz 20. gs. 80. gadiem), ne antikvārus, bet ikdienišķus priekšmetus – kādreizējas dzīves liecības. Šo nodarbošanos autore uzskata par konceptuālās mākslas veidu mākslinieciskajā darbībā.

ROMANTISMA ESTĒTIKAS IEZĪMES PADOMJU SOCIĀLISTISKĀ REĀLISMA GLEZNICĪBAS VĒLĪNAJĀ POSMĀ: ANITAS KREITUSES PORTRĒTI

Latvijas kultūras kontekstā termins "romantisms" bieži vien tiek lietots, reflektējot par mākslas, mūzikas un literatūras parādībām ārpus tā klasiskās definīcijas, kas raksturo mākslas un kultūras notikumus 19. gadsimta sākumā Rietumeiropā. Attiecīgi ar "neoromantisma" jēdzienu parasti tiek aplūkota Latvijas māksla 19. gs. un 20. gs. mijā. Tomēr nereti šie abi termini sastopami arī, lai analizētu kādas no 20. gs. mākslas parādībām. Britu mākslas zinātnieks Viljams Vans (William Vaughan) savā pētījumā "Romanticism and Art" (1978) norāda, ka, lietojot šo jēdzienu citā vēsturiskajā periodā, ir jārunā par mākslinieka piesaisti romantisma estētikas principu būtībai.

Padomju perioda Latvijas māksla līdz pat 1990. gadam tika definēta kā "sociālistiskais reālisms", lai arī sociālisma vēlīnajā posmā kultūras norisēs var atrast daudz dažādu jauninājumu, mākslas "romantizēšanu" ieskaitot. Analizējot Anitas Kreituses (1953) daiļradi – īpaši portretus, šāda mākslinieces koncepcija ir nolasāma.

Gleznātājas pirmie stājdarbi datējami ar 20. gs. 70. gadu sākumu, kad viņa vēl bija Latvijas Mākslas akadēmijas studente, taču jau regulāri piedalījās grupu izstādēs. Kreituse visvairāk ir gleznojusi pasteltehnikā. Akrila krāsu izmantošana vairāk attiecināma uz to mākslinieces daiļrades posmu, kas datējams ar 20. gs. 90. gadiem un ir jau ārpus padomju perioda hronoloģiskajām robežām.

Autora izvēlētā referāta tēma balstās pētījuma rezultātos, kas tika prezentēti maģistra darbā un monogrāfijā par Anitu Kreitusi 2020. gadā Latvijas Mākslas akadēmijā. Tajā apkopotā informācija ir pamats turpmākiem pētījumiem par romantiskās estētikas klātbūtni ne tikai Kreituses, bet arī citu padomju vēlīnā perioda gleznotāju daiļrades analogiem.

Kreituses portretu tēli ir Latvijas kultūras – mūzikas, rakstniecības, teātra un tēlotājmākslas – pārstāvji. Pie nozīmīgākajiem var minēt komponista Imanta Kalniņa, rakstnieka Viktora Kalniņa, kā arī gleznotāju Maijas Tabakas un Helēnas Heinrihsones portretus. Daudz ir Kreituses pašportretu. Visi šie darbi datējami ar 20. gs. 70. un 80. gadiem.

Kreituses interešu lokā ir literatūra, filosofija, mūzika un parapsiholoģija. Tās ir kvalitātes, kas lielā mērā nosaka to koncepciju, kā Kreituse glezno savus portretus.

Atslēgvārdi: Anita Kreituse, romantisms, neoromantisms, portrets.

GUNTARS GRITĀNS

Latvijas Mākslas akadēmija
Mākslas zinātnes doktorantūra, 1. kurss

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Guntara Gritāna pētniecisko interešu lokā ir padomju perioda norises mākslā, mūzikā un kultūrā. Guntars Gritāns ir aktīvi iesaistījies pedagoģiskajā darbībā – viņš ir mākslas vēstures skolotājs Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolā, lektors Latvijas mākslas vēstures sagatavošanasursos Latvijas mākslas akadēmijā, vieslektors augstskolā "Turība" un flautas spēles pedagogs Ķekavas Mūzikas skolā.

LATVISKUMA JĒDZIENA ĢENĒZE TRIMDAS LATVIEŠU MĀKSLĀ

Kad no 1944. jūlija līdz 1945. gada maijam Latvija piedzīvoja otrreizēju PSRS okupāciju, liela daļa latviešu mākslinieku devās bēgļu gaitās uz Rietumiem, tādējādi pārtraucot latviešu nacionālās mākslas attīstību. Latviešu kultūra bija sašķelta starp dzīvi trimdā un okupēto Latviju, tādēļ jautājumam par latviešu mākslu un tradīciju, kas turpinājās divās dažādās pasaulēs, bija eksistenciāla loma.

Pirmie aizmetņi latviešu nacionālajā mākslā rodami 19. gs. beigās, parādoties nacionālo romantiku paaudzei – J. Rozentālam, Ā. Alksnim, J. Valteram, V. Purvītim u.c. 20. gs. 20.–30. gados notika pievēršanās gleznieciski brīvam reālismam, uz kā pamata nostiprinājās starpkaru Latvijas mākslas tradīcijas, kas auga, diferencējās un virzījās uz mākslinieciski atsegtu latvisko dzīves izjūtu. Pirmajos trimdas gados Vācijas bēgļu nometnēs un jaunajās mītnes zemēs notika Latvijas neatkarības laika mākslas izteiksmes veida turpināšana un Latvijā radīto mākslas darbu vērtību pavairošana. Pēc 1952. gada nacionālās mākslas jautājums kļuva problemātiskāks, aktualizējot jautājumu par latviešu nacionālās mākslas identitātes likteni, jo liela daļa vecākās un vidējās paaudzes mākslinieku, kuri bija saistīti ar Latvijas Mākslas akadēmiju kā pedagogi vai studenti, bija savā veidā "iesprostojuši" sevi, ņemot vērā gan akadēmijas ietekmi, gan trimdas sabiedrības gaumi, tādējādi pieturoties pie tradicionālā reālisma. Savukārt jaunie latviešu izcelsmes mākslinieki, kuri mākslas izglītību ieguva jaunajās mītnes zemēs, ietekmējās no dažādiem mākslas strāvojumiem un tiecās pēc modernās mākslas virzieniem. Šis apstākļu kopums joprojām liek uzdot jautājumus par latviskās identitātes problēmām trimdas latviešu mākslā, vaicājot, pēc kādiem kritērijiem noteikt, ka mākslas darbs pauž mākslinieka individuālo izpratni un sajūtu par latviskumu. Lai gan latviskā tradīcija trimdas mākslā joprojām ir nepilnīgi definēta, to ir mēģinājuši darīt vairāki trimdas mākslas vēsturnieki un mākslinieki, kā, piemēram, Juris Soikans, Jānis Siliņš un Ģirts Ārvaldis. Pētījuma mērķis ir noteikt latviskuma jēdziena kritērijus latviešu nacionālajā mākslā, nosakot, kā šie kritēriji laika gaitā ir izkristalizējušies vairāku trimdas mākslas vērtētāju apcerēs. Atslēgvārdi: trimda, latviešu nacionālā māksla, latviskā identitāte.

AGNIJA LESNIČENOKA

Latvijas Mākslas akadēmija / LNA Latvijas Valsts arhīvs

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Agnija Lesničenoka ir ieguvusi bakalaura un maģistra grādu vēsturē Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātē. Pašreiz ir Latvijas Mākslas akadēmijas doktora grāda kandidāte mākslas zinātnē ar promocijas darbu "Latvijas Mākslas akadēmijas studentu korporācijas 'Dzintarzeme' loma latviešu nacionālās mākslas saglabāšanas politikā trimdā". Šobrīd strādā Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts arhīvā kā arhīva eksperte Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļā, pētot un popularizējot trimdas dokumentāro mantojumu. Akadēmiskās intereses: 20. gs. 20.–30. gadu Latvijas kultūra, trimdas latviešu māksla, trimdas latviešu organizācijas, trimdas arhīvi.

NACIONĀLO RELIĢIJU ATSPUGUĻOJUMS BALTIJAS MĀKSLĀ 20. GS. PIRMAJĀ PUSĒ

Līdz ar nacionālās pašapziņas augšanu un nacionālās neatkarības apjausānu 20. gs. sākumā sabiedrībā bija vērojama tautisko un vēsturisko vērtību apzināšanās un pārvērtēšana. Par nepieciešamību veidot nacionālo reliģiju, kura balstītos uz pagātnes tradīciju un vēsturiskā mantojuma pamatiem, sprieda ne tikai Baltijā – tā bija aktualitāte arī Eiropā. Spēcīgāk tā izpaudās valstīs, kuras bija ieguvušas vai atguvušas nacionālo neatkarību.

Baltijas zemēs pirmās idejas par tā saukto sentēvu reliģijas atjaunošanu kļuva aktuālas jau 19. gadsimta beigās, tomēr tikai 20. gadsimta 20.–30. gados radās organizētas reliģiskas kustības tādas kā Rāmava (Romuva) Lietuvā un Dievturība Latvijā. Kustību aizsācēji deklarēja seno lietuviešu vai latviešu reliģiju atjaunošanu. Līdzīgs piemērs atrodams arī Igaunijā; organizācija, kas vēlējās atjaunot un pētīt seno igauņu reliģiju, apvienojās savienībā "Hiis".

Dievturība kā latviskā reliģija tika radīta ar ideju, ka tā dos pamatu jaunam posmam kultūrā un mākslā. Par šādu nodomu liecina gan dievturu teorētiskie pārspriedumi un raksti, gan ieviestās tradīcijas un nākotnes plāni. Dievturu interešu lokā bija Latvijas vēsture, etnogrāfija, mitoloģija, tautas māksla, senais ornamenti, tradīcijas. Dievturības dibinātājs un idejas autors bija mākslinieks Ernests Brastiņš (1892–1942). Viņa tuvs draugs un līdzgaitnieks bija mākslinieks Jēkabs Bīne (1895–1955), kuram tik ļoti simpātizēja dievturības idejas, ka tā rezultātā pat mainījās mākslinieka pasaules uzskati un ētisko vērtību mērs. 20. gs. 30. gados Bīne bija kaismīgs dievturis, kas, protams, atspoguļojas viņa darbos.

Starpkaru periodā sākās senās latviešu dievestības attēlošana tēlotāja mākslā. Dievturu māksliniekiem aktuāls bija jautājums par latviskas mākslas radīšanu, darbu saturu un ikonogrāfisko nozīmi.

Pētījuma mērķis ir atklāt spilgtākos piemērus nacionālo reliģiju attēlošanai glezniecībā.

Atslēgvārdi: dievturība, glezniecība, Jekabs Bīne, nacionālā identitāte.

AGITA GRITĀNE

Latvijas Mākslas akadēmija

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Agita Gritāne ir ieguvusi bakalaura un maģistra grādus tiesību zinātnē un mākslas zinātnē. Pašreiz ir Latvijas Mākslas akadēmijas doktora grāda kandidāte mākslas zinātnē ar promocijas darbu "Mākslinieka Jēkaba Bīnes (1895–1955) biogrāfija un daiļrade politisko, sociālo un mākslas notikumu kontekstā". Pētniecības un interešu jomā ir Latvijas mākslas vide 20. gs. pirmajā pusē politisko, sociālo un vēsturisko notikumu kontekstā. Ar referātiem piedalījusies konferencēs Latvijā, Lietuvā, Francijā, Austrijā, Spānijā, Vācijā. Vairāku publikāciju autore. Strādājusi par juristi finanšu un ES fondu apguves jomā. Šobrīd strādā Latvijas Mākslas akadēmijā un vada lekcijas Liepājas Universitātē, Rīgas Celtniecības koledžā. Piedalās Valsts pētījumu programmā "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai".

AFEKTA TEORIJAS IMPLIKĀCIJAS IESPĒJAS MĀKSLAS DARBA ANALĪZĒ

Mākslas pētniecības metodes aizvien raisa diskusijas, un nereti mākslas pētnieki konstatē zināmu teorētiskā instrumentārija trūkumu gadījumos, kad pētījuma objekts ir mūsdienu mākslas parādības. Tieši tāpēc mākslas zinātne aizvien biežāk raugās citu humanitāro zinātņu virzienā, kur mūsdienu kritisko teoriju aprobācija notiek straujāk. Afekts, kura pētniecībai sākotnēji pievērsās psiholoģija un vēlāk modernā neirozinātne, tikai pēdējās desmitgadēs, pateicoties starpdisciplināro pētījumu popularitātei, ir kļuvis par

interesu objektu arī sociālajās un humanitārajās zinātnēs. Mākslas pētniecībā un interpretācijā afekta teorijas piemērošana aizvien ir retums. Latvijas mākslas kontekstā afekta teorija kā kritiskais diskurss un iespējamā pētniecības metode līdz šim nav piemērota.

Afekts ir cieši saistīts ar cilvēka ķermeni, ķermeniskām reakcijām un emocijām, kurās afekts manifestējas. Tātad afekta un ķermeņa jēdzieni ir nesaraujami saistīti. Ja pieņemam, ka ķermenis apvieno bioloģisko un kultūras izcelsmi, kas nosaka tā plūstošo stāvokli, nestabilitāti, šaubas, trauksmi, liekot cilvēkam aizvien izvaicāt sevi – kas es esmu, tad māksla, kas apdzīvo šo starptelpu starp racionālo un iracionālo, kļūst par vidutāju šajā iekšējā dialogā.

Promocijas darbā, pētot cilvēka ķermeņa semantiku un ķermeniskuma aspektus Latvijas mākslā, autore piemēros afekta teoriju, tādējādi tas būs pirmais mēģinājums izmantot šo kritisko diskursu kā pētniecības rīku.

Referātā autore norādīs uz tiem afekta teorijas aspektiem, kurus līdz šim ir izdevies identificēt kā noderīgus mākslas darba analīzē, un tie būtu: pirmkārt, mākslas darbs kā mākslinieka traumatiskās pieredzes un ārēji iegūtas afektācijas rezultāts; otrkārt, mākslas darba radīšanas process kā afektīva darbība vai žests; treškārt, mākslas darbs, kas iedarbojas un rada afektu vērotājā, piemēram, noteiktus emocionālos stāvokļus.

Afekta teorija, kuru mēdz dēvēt arī par "trauksmes laikmeta" teoriju, ir noderīga mākslas interpretācijā, jo tā liek raudzīties uz mākslas darbu nevis kā uz pabeigtu un noslēgtu dotumu, bet gan kā uz atvērtu un dinamisku procesu, kas aizvien meklē īstenības interpretācijas robežas un "aklos punktus".

Referātā autore atklās, ka Ilmāra Blumberga māksla ir auglīgs pamats tam, lai diskutētu par afekta nozīmi mākslas darbā, kā arī piedāvās vairākus ķermeniskuma aspektus Ilmāra Blumberga darbos. Autore interpretēs tos, piemērojot afekta teoriju kā kritisko diskursu.

Atslēgvārdi: afekts, afekta teorija, ķermeniskums, pašportrets, Ilmārs Blumbergs.

IVETA FELDMANE

Latvijas Mākslas akadēmija

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Ivetas Feldmanes pētniecisko interešu lokā galvenokārt ir mākslas teorijas un estētikas jautājumi. Promocijas darbā autore pētīs cilvēka ķermeņa reprezentācijas aspektus un problemātiku Latvijas mākslā, galvenokārt fokusējoties

uz vēlīno padomju periodu un laiku pēc valstiskās neatkarības atgūšanas. Promocijas darbs paredz plašu minēto periodu mākslas procesu apzināšanu ne vien Latvijā, bet arī Baltijas un citu tuvējo reģionu kontekstā, it īpaši izvērtējot padomju ideoloģijas atstāto mantojumu un sekas. Autores maģistra darbs "Mākslinieks Leonards Laganovskis. Sistēmas bauda" kļuva par pamatu mākslinieka monogrāfijai, pie kuras patlaban autore strādā.

THE IMPLICATIONS OF THE AFFECT THEORY IN THE ANALYSIS OF ARTWORK

Art research methods continue to generate debate and art researchers often experience a certain lack of theoretical instrumentality in cases where the research object is contemporary art. This is why art scholars are increasingly borrowing methodological tools from other disciplines, such as sociology or literature, where modern critical theories are applied more rapidly. The Affect Theory initially was focused on psychology and modern neuroscience and only in recent decades, owing to the popularity of interdisciplinary studies, it has become an integral part of social sciences and humanities. In arts research and interpretation, the application of the Affect Theory is still a rarity. In the context of Latvian art, the Affect Theory as a critical discourse and potential research method has not yet been applied. The Affect Theory is closely associated with the human body, including physical reactions and feelings in which the affect is manifested. Consequently, the concepts of affectivity and the body are inextricably linked. If we assume that the body combines the biological and cultural origin that determines its flowing state, instability, doubt, anxiety, causing a person to constantly ask themselves who they are, it is the art that occupies this intercourse between the rational and the irrational that becomes a mediator in this internal dialogue.

In her paper the author will point to those aspects of the Affect Theory that have so far been identified as useful for the analysis of artwork. These would be: firstly, the artwork as a result of the artist's traumatic experience, externally obtained affectivity, and secondly, the process of creating artwork, as a subtle act or gesture. And thirdly, a work of art that creates an affect in the spectator, such as certain emotional states.

The Affect Theory, which is also known as the 'anxiety-era' theory, is useful in the interpretation of art, because it makes a reference to the artwork not as a finished, but as an open and dynamic process that still questions the boundaries of the interpretation of reality and the "blind spots".

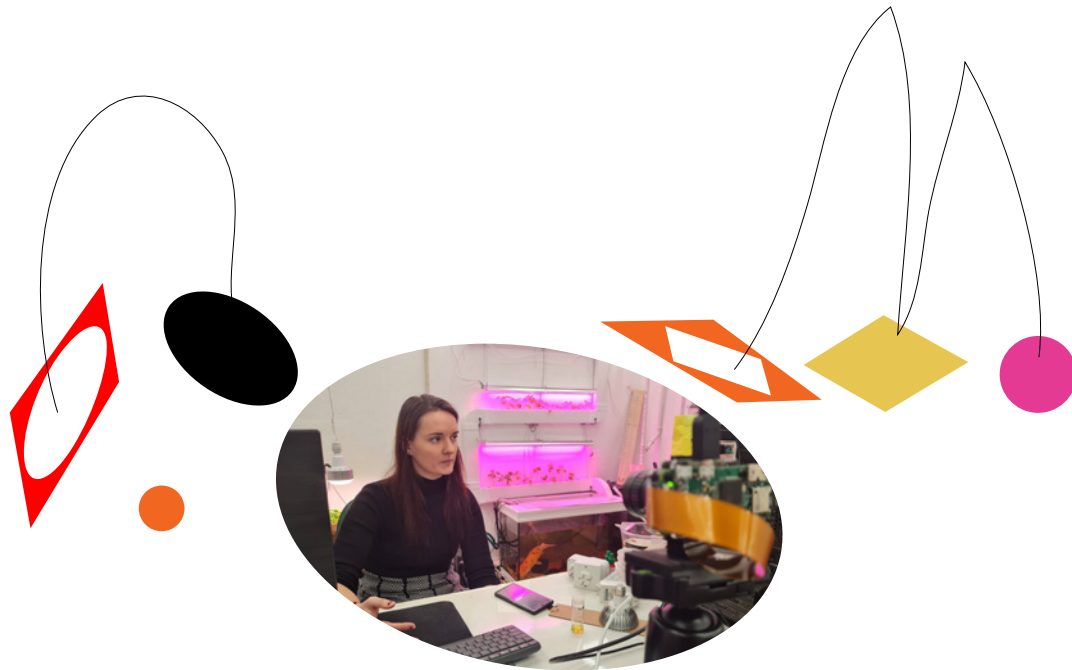
As part of the paper, the author will show that Ilmars Blumbergs' art is a fertile basis for discussing the importance of affect in the artwork. The author will draw attention to a number of bodily aspects in Blumbergs' artwork and interpret them by applying the Affect Theory as a tool of critical discourse.

Keywords: affect, Affect Theory, body, self-portrait, Ilmars Blumbergs.

IVETA FELDMANE

Art Academy of Latvia, Doctoral Study Programme

Bio and academic interests: Iveta Feldmane focuses mainly on art theory and aesthetics. In her doctoral research, she intends to study the human body representation in Latvian art, mostly analyzing the late Soviet period and the time after the restoration of national independence. Art processes will be examined not only in Latvia, but also in the context of the Baltic region, particularly by assessing the legacy and consequences of the Soviet ideology. Her Master's Thesis The Artist Leonards Laganovskis. The Pleasure of the System became the basis for a monograph that Iveta Feldmane is currently working on.

DZIĻĀ ILGTSPĒJA UN MEDIJU MĀKSLA

Dziļās ilgtspējas ideja balstās dziļajā ekoloģijā. Apvienojot dziļo ekoloģiju, lēno mediju mākslu, mākslas pētniecību un procesā balstītus mākslas darbus, var skatīt mūsdienu ekoloģijas problēmas unikālā veidā – kā ietekmēt cilvēku ikdienas paradumus pozitīvi, kā veicināt ilgtspējas problēmu risinājumus māsaimniecībās un valstī kopumā – indivīdu, sociālā un politiskā mērogā.

Autore aprakstīs dziļās ilgtspējas koncepcijas nozīmi, raksturos gadījuma pētījumus un literatūras analīzi.

Atslēgvārdi: lēno mediju māksla, dziļā ilgtspēja, dziļā ekoloģija, tumšā ekoloģija.

MAIJA DEMITERE

Liepājas Universitāte

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Maija Demitere ir māksliniece, Liepājas Universitātes doktorante un strādā par projektu koordinatori Mākslas pētījumu laboratorijā (MPLab). Demiteres galvenās pētījumu jomas ir dziļā ilgtspēja un lēno mediju māksla, kas var piedāvāt dažādas dzīvesveida pārmaiņas, veicinot individuālo pašpietiekamību un izmantojot vietējo kultūru un tradīcijas kopā ar tehnoloģijām, lai radītu dziļāku izpratni par līdzsvaru starp urbāno vidi un naturālo saimniecību (pārtikas audzēšanu, vietējo pārtiku).

LATVIEŠU VALODAS TERMINI MĀKSLĀ UN DIZAINĀ – HIBRĪDKULTŪRAS DAĻA

Lai kādas tautas valoda varētu droši pastāvēt un būt dzīvotspējīga, tā nedrīkst kļūt tikai par sadzīves valodu, tai ir jāfunkcionē arī kā zinātnes valodai. Tāpēc latviešu valodai ir jārealizē pilnvērtīga eksistence, tai ir jābūt zinātnes rīkam, zinātniskas domas pamatam un izteiksmei. Zinātnes valodas uzdevums ir ne tikai pamatot pētniecības teorētisko daļu un veikt saziņu akadēmiskajā lokā, bet būt jaunāko secinājumu un atklājumu nesējai visplašākajos sabiedrības slāņos, veicot informatīvo un izglītojošo funkciju. Zinātnes valodas stūrakmeņi – termini – ir tas valodas elements, kas nodrošina precīzu un nepārprotamu domas nodošanu tās saņēmējam, ikvienam lasītājam, vērotājam, klausītājam.

Šajā referātā tiek uzskatāmi parādīta situācija latviešu valodas mākslas un dizaina terminu laukā (arī analizēti daži no tās cēloņiem), ar kādu sastopas šīs sfēras promocijas darbu rakstītāji kultūras hibriditātes apstākļos. Galvenās problēmas – trūkst vienotas un apjomīgas mūsdienu mākslas un dizaina terminu vārdnīcas latviešu valodā; praksē bez saskaņojuma un dziļāka pamatojuma tiek ieviesti nepārdomāti termini, kas dažādās radniecīgās zinātnes jomās tiek lietoti atšķirīgās, pat pretējās nozīmēs; daudzi mākslas un/vai dizaina pētnieki latviešu valodā izmanto angļu valodas vārdus, nevis veido citvalodu terminu ekvivalentus, turklāt – šiem pārnesumiem tikai pievieno latviskas galotnes, bet reizēm pat saglabā angļu rakstību un izrunu. Daži latviešu zinātnieki terminu trūkuma dēļ pat necenšas par atsevišķām tēmām izteikties latviski, jo nespēj domu paust dzimtajā valodā. Ir pētniecības objekti mākslā un dizainā, kas nav līdz šim padziļināti pētīti un latviski aprakstīti, un tāpēc to pētniekiem nav lietojamu terminu.

Balstoties mākslas un dizaina zinātnes tekstu izpētē, saziņā lietoto un reģistrēto mākslas terminu klāstā, kā arī doktorantu aptaujā, autore pievēršas dziļākai terminu problemātikas analīzei un meklē iespējamo risinājumu variantus, īpaši akcentējot promocijas darba terminoloģijas jautājumus.

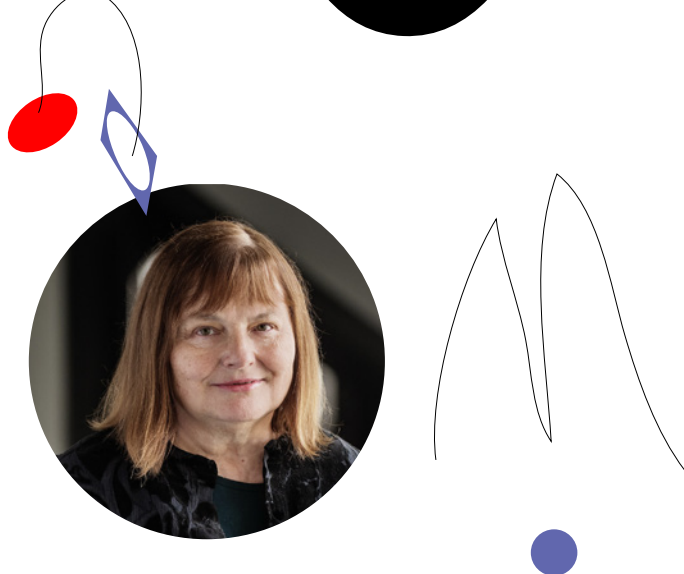
Atslēgvārdi: mākslas termini, dizaina termini, latviešu valoda, zinātnes valoda, pētniecība.

VĪVA IEVIŅA

Latvijas Mākslas akadēmija

Mākslas zinātnes doktorantūra, 2. kurss

Autores akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Vīva Ieviņa ir interjera dizainere un dizaina pētniece, kas pievēršusies mūsdienu interjera dizaina pētniecībai. Promocijas darba centrā – Rīgas un tās apkārtnes mājokļu virtuves. Mēģina pamanīt ne tikai mākslas parādību daudzveidību, bet arī atsegt un izprast to rašanās cēloņus un kopsakarības. Autores ceļu līdz laikmetīgā dizaina pētniecībai un arī tās zinātnes valodas jautājumiem ir veicinājis pedagoģiskais darbs augstskolā, kā arī ikdienas profesionālā darbība dažādos interjera dizaina projektos. Viena no pamatpārlicībām – latviešu valodai ir tiesības būt pilnvērtīgai zinātnes valodai arī kultūras hibriditātes apstākļos.

POLICIJAS TĒLS SOCIĀLĀ DIZAINA UN KULTŪRAS HIBRIDITĀTES KONTEKSTĀ

Latvija ir multikulturāla valsts, kas nemitīgi hibridizējas. Viens no procesa dalībniekiem jeb hibrīds ir tiesībsargājošās institūcijas – policijas pārvaldes valsts un pašvaldību līmenī, kur daļa no dienesta amatpersonām ir dzimušas multikulturālās ģimenēs.

Mūsdienu policijas tēla hibridizāciju tuvākajos gados ietekmēs Strukturālo reformu atbalsta programma (SRAP), kas arī ir uzskatāms iekšlietu pārvaldes hibrīdās struktūras piemērs. SRAP mērķis ir veicināt institucionālas, administratīvas un izaugsmi veicinošas strukturālās reformas, tostarp celt iekšlietu nozares iestāžu darbības efektivitāti. Reforma daļai policistu paredz pienākumu klāsta paplašināšanu un universalizēšanu, tāpēc tiks radīta jauna hibrīda forma, kas sabiedrībā tiek apzīmēta ar jaunradītu terminu – "universālais policists". Reformu var uzskatīt par dubulthibriditātes iemiesojumu vai prototipu, jo tā daļēji balstās uz citu valstu, līdz ar to arī kultūru, pētījumiem un pieredzi. Vēl jo vairāk – tulkojums kā sveša teksta pielāgojums vietējiem apstākļiem tiek uzskatīts par uzskatāmāko hibrīdo tekstu paraugu, līdz ar to arī likumi, rīkojumi un noteikumi, kas nosaka policijas darbinieku pienākumu restrukturizāciju, rīcības plānu un vadlīniju ieviešanu, kā arī jaunas politikas veidošanas principus, ir spilgti hibriditātes paraugi, kas tiek definēti kā vairāku sociālo problēmu potenciālais risinājums.

Pētījuma problēmā, kas ir 12–17 gadu vecu jauniešu neuzticēšanās policijai, arī ir saskatāmas hibriditātes izpausmes, jo to veido savstarpēji saistītas sociālās problēmas: policijas darbinieku trūkums, kas izriet no jauniešu zemās intereses par policijas profesiju, un policijas darbinieku darba pieredze, pārdzīvojumi un attieksme pret pildāmajiem pienākumiem.

Referāts tiks veltīts hibriditātes nozīmei restrukturizācijas reformu veidošanā un svešzemju paņēmienu pielāgošanai vietējiem apstākļiem un sociālā rakstura problēmām, kā arī policijas vizuālā tēla izpētei caur hibriditātes perspektīvu.

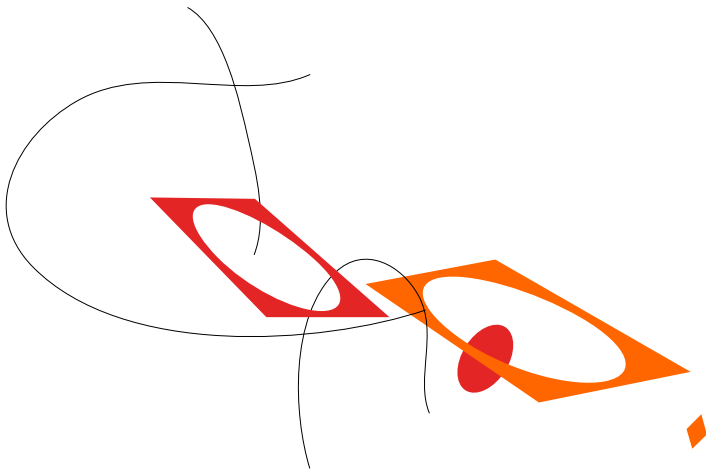
Atslēgvārdi: sociālais dizains, policijas vizuālais tēls, Valsts policija, universālais policists, SRAP (Strukturālo reformu atbalsta programma).

GAĻINA ASMAITE

Latvijas Mākslas akadēmija
Mākslas zinātnes doktorantūra, 2. kurss

Akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Gaļina Asmaite doktora līmeņa studiju ietvaros veic pētījumu sociālā dizaina jomā, kur dizainam kā darbības un domāšanas metodei ir nozīmīgs potenciāls ilgtspējīgas sociālās labklājības un labbūtības radīšanā. Pētījuma fokusa grupa ir jaunieši vecumā no 12 līdz 17 gadiem un policijas darbinieki valsts un pašvaldību līmenī. Pētījuma pamatproblēma ir jauniešu neuzticēšanās policijai. Pamatproblēma iekļauj veselu virkni izrietošu un savstarpēji saistītu jautājumu un sociālo problēmu kopu: zema jauniešu interese par policista profesiju; policijas darbinieku emocionālais stāvoklis un attieksme pret pildāmajiem pienākumiem; policijas darbinieku trūkums, kā arī policijas tēls un to veidojošie komponenti. Pētījuma rezultāts paredz iegūtās informācijas apkopojumu un problēmas risinājuma piedāvājumu no dizaina perspektīvas.

RĪGAS DOMA ĒRĢĒĻU PROSPEKTA STILISTISKĀS HIBRIDITĀTES DIGITĀLĀ ANALĪZE

Rīgas Doma ērģeļu prospekta vēsture sākās 1601. gadā, kad ir datēta tā senākā daļa. Vairāk nekā 400 gadu laikā prospekts ir piedzīvojis piecus pārbūves etapus, kardināli mainot tā vizuālo un kompozicionālo izskatu un papildinot to ar jauniem stilistiskiem elementiem. Šodien Rīgas Doma ērģeļu prospektu var uzskatīt par fenomenālu stilistiskās hibriditātes mākslas objektu Latvijā. Nesen veiktās restaurācijas darba materiāli un dažādi datorprogrammu risinājumi ļauj atsevišķi analizēt ne tikai katru no būvniecības etapiem, bet detalizēti apskatīt prospekta ornamentālo, skulpturālo un arhitektonisko objektu dažādību. Ar vizualizācijas palīdzību iespējams attēlot vissīkākās izmaiņas, kas skārušas ērģeļu prospektu.

Atslēgvārdi: ērģeļu prospekts, ornamenta, groteskas maskas, manierisms, renesanse, baroks, rokoko.

SANITA BITKO

Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Mākslas akadēmija

Autores akadēmisko interešu un darbības raksturojums: Sanita Bitko ir absolvējusi Rīgas Tehniskās universitātes Datorzinātņu un informācijas tehnoloģiju fakultāti. Kopš 2012. gada darbojas informāciju tehnoloģiju jomā kā uzņēmuma un projektu vadītāja. Sanita Bitko ir Latvijā radītas biznesa vadības un grāmatvedības programmas "FiKS" līdzautore. 2019. gadā Sanita Bitko atvēra mākslas galeriju "Ceturtnā Priede" Ogrē, lai sniegtu iespēju māksliniekiem izstādīt darbus, kā arī lai popularizētu mākslas darbu iegādi starp dažādiem sabiedrības slāņiem. Darbojoties galerijā, Sanita Bitko ir veikusi tirgus izpēti par sabiedrības gaumi un maksātspēju.

Pētniecības darbā aizrauj iespēja izmantot praksē vairāku nozaru metodes, kuru mijiedarbības rezultātā ir iespējams nonākt pie vislabākā rezultāta.

foto: Reinis Hofmanis

